

Domácí příprava dětí na zápis do základní školy

Karolína Hrbáčková

Bakalářská práce
2022

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav školní pedagogiky

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Karolína Hrbáčková**
Osobní číslo: **H190048**
Studijní program: **B0112P300001 Učitelství pro mateřské školy**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Domácí příprava dětí na zápis do základní školy**

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury zaměřené na problematiku školní připravenosti dětí předškolního věku.
Vymezení teoretických východisek týkajících se domácí přípravy dětí k zápisu do základní školy.
Příprava metodiky výzkumné části, stanovení cílů výzkumu a výzkumných otázek.
Realizace kvalitativně orientovaného výzkumu prostřednictvím interview s rodiči dětí předškolního věku.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu a jejich shrnutí.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- Kokkalia, G., Drigas, A., Economou, A., & Roussos, P. (2019). School Readiness From Kindergarten to Primary School. *International Journal Of Emerging Technologies In Learning (IJET)*, 14(11), 4-18. doi:10.3991/ijet.v14i11.10090
- Koňátková, S. (2014). *Dítě a mateřská škola: co by měli rodiče znát, učitelé respektovat a rozvíjet*. Praha: Grada.
- Kutálková, D. (2014). *Jak připravit dítě do 1. třídy*. Praha: Grada.
- Opravilová, E. (2016). *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada.
- Šulová, L. (2014). *Význam domácí přípravy pro začínajícího školáka*. Praha: Wolters Kluwer.

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Beata Horníčková**
Ústav školní pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce: **12. října 2021**
Termín odevzdání bakalářské práce: **29. dubna 2022**

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

prof. PaedDr. Adriana Wiegerová, PhD.
ředitelka ústavu

Ve Zlíně dne 12. října 2021

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem citoval(a). V případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor.

Ve Zlíně 11.4.2022

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k vyšší výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce má teoreticko-empirický charakter a zabývá se domácí přípravou dětí na zápis do základní školy. Cílem bakalářské práce je popsat, jak probíhá domácí příprava dětí na zápis do základní školy. Teoretická část práce popisuje vztah a spolupráci rodiny a školy, přípravu dítěte na základní školu, školní zralost a připravenost, která souvisí se vstupem do základní školy a samostatný zápis do základní školy. Praktická část byla realizována pomocí kvalitativního výzkumného designu pomocí polostrukturovaného interview s rodiči, kteří připravují děti předškolního věku na zápis do základní školy. Výzkumné šetření odhalilo, jak rodiče připravují děti na zápis do základní školy, informace rodičů o zápisu, jejich názory o domácí přípravě, která je určena zápisu a jak probíhá komunikace mezi rodičem a učitelem z mateřské školy o připravenosti dítěte na vstup do základní školy.

Klíčová slova: domácí příprava, zápis do základní školy, školní zralost, školní připravenost

ABSTRACT

The bachelor thesis has a theoretical-empirical character and deals with home preparation of children for enrollment in primary school. The aim of the bachelor thesis is to describe how children prepare home for enrollment in primary school. The theoretical part of the thesis describes the relationship and cooperation between the family and the school, the preparation of the child for primary school, school maturity and readiness, which is related to entering primary school and enrollment in primary school itself. The practical part was realized by qualitative research design using a semi-structured interview with parents who prepare preschool children for enrollment in primary school. The research revealed how parents prepare children for enrollment in primary school, parents' information about enrollment, their views on home preparation for enrollment and how communication takes place between parents and kindergarten teachers about the child's readiness to enter primary school.

Key words: home preparation, enrollment to primary school, school maturity, school readiness

Chtěla bych velmi poděkovat své vedoucí bakalářské práce PhDr. Beate Horníčkové za její odborné vedení, laskavý přístup, ochotu a vstřícnost při psaní této bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat všem rodičům, kteří byli ochotni zúčastnit se mého výzkumu. V neposlední řadě bych chtěla také poděkovat všem mým blízkým a rodině za jejich podporu v průběhu celého studia.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 ŠKOLA A RODINA	12
1.1 VZTAH MATEŘSKÉ ŠKOLY A RODINY	12
1.2 SPOLUPRÁCE MATEŘSKÉ ŠKOLY A RODINY	13
2 PŘÍPRAVA DÍTĚTE NA ZÁKLADNÍ ŠKOLU	15
2.1 PŘÍPRAVA DÍTĚTE V DOMÁCÍM PROSTŘEDÍ	17
2.2 VÝBĚR ZÁKLADNÍ ŠKOLY	19
3 ŠKOLNÍ ZRALOST A PŘIPRAVENOST DÍTĚTE PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU	21
3.1 ŠKOLNÍ ZRALOST	21
3.2 ŠKOLNÍ PŘIPRAVENOST	22
3.3 DÍTĚ PŘED VSTUPEM DO ZÁKLADNÍ ŠKOLY	23
4 ZÁPIS DO ZÁKLADNÍ ŠKOLY	25
4.1 PRŮBĚH ZÁPISU	26
4.1.1 Sledované oblasti u zápisu	27
4.1.2 Orientační posouzení školní připravenosti a zralosti při zápisu.....	28
4.2 ODKLAD POVINNÉ ŠKOLNÍ DOCHÁZKY	28
II PRAKTICKÁ ČÁST	30
5 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU	31
5.1 CÍLE VÝZKUMU	31
5.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	31
5.3 METODA VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	32
5.4 VÝZKUMNÝ VZOREK	32
5.5 POSTUP PŘI ZÍSKÁVÁNÍ A ZPRACOVÁNÍ DAT	33
6 INTERPRETACE ZÍSKANÝCH DAT	34
6.1 RODIČ JAKO UČITEL.....	35
6.2 SEBEPROSAZOVÁNÍ DÍTĚTE	37
6.3 SMYSL DOMÁCÍ PŘÍPRAVY	38
6.4 PŘEDSTAVA O BUDOUCÍ ŠKOLE A ZÁPISU.....	40
6.5 KOMUNIKACE JAKO ZÁKLAD	42
7 SHRNUÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	46
8 DISKUZE	48
8.1 LIMITY VÝZKUMU	49

9 DOPORUČENÍ PRO PRAXI MATEŘSKÝCH ŠKOL	50
ZÁVĚR	51
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	52
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	55
SEZNAM TABULEK.....	56
SEZNAM PŘÍLOH.....	57

ÚVOD

Pro téma své bakalářské práce jsem se rozhodla, protože domácí příprava dítěte na zápis do základní školy není často diskutovaným tématem. Přitom zápis společně se vstupem do základní školy je popisován jako jeden z nejdůležitějších mezníků v životě dítěte. Na přípravě se nepodílí pouze mateřská škola, ale také rodina. Dítě při zápisu má často první střet se základní školou. Proto je důležité, v jaké formě zápis probíhá. Dítě si z něj odnáší vzpomínky, které mohou ovlivnit jeho vztah ke škole. Není to však jen zápis, kdo dítěti vytváří představy o základní škole. Jsou to také rodiče. Ve svém okolí jsem měla matky, které své děti připravovaly na zápis do školy. Chtěla jsem se tedy dozvědět, jak domácí příprava v rodině probíhá.

Tato bakalářská práce je teoreticko-empirického charakteru. Práce se věnuje tématu Domácí příprava dětí na zápis do základní školy. Teoretická část práce obsahuje čtyři kapitoly. První kapitola se zabývá rodinou a školou. Jejich vztahem a spoluprací, která je zvláště důležitá v předškolním vzdělávání. Druhá kapitola je zaměřena na přípravě na základní školu a přípravě dítěte v domácím prostředí. V závěru druhé kapitoly je popsána možnost výběru základní školy. Ve třetí kapitole jsou definovány pojmy jako školní zralost a školní připravenost, které úzce souvisí se vstupem do základní školy. Zároveň tato kapitola obsahuje stručný popis dítěte před vstupem do základní školy v oblasti jeho vývoje. Čtvrtá a zároveň poslední kapitola podrobněji charakterizuje zápis do základní školy, jeho možný průběh, sledované oblasti u zápisu a orientační posouzení školní připravenosti a zralosti. Závěr kapitoly je zaměřen na možnost odkladu povinné školní docházky.

Praktická část obsahuje kvalitativně orientovaný výzkum. V této části jsou představeny výzkumné cíle a otázky. Hlavním cílem práce je popsat, jak probíhá domácí příprava dětí na zápis do základní školy. Dílčími cíli praktické části je zjistit, čemu rodiče věnují nejvíce pozornosti při přípravě dítěte na zápis do základní školy, zjistit, jaké informace mají rodiče o školním zápisu, zjistit, jaké názory mají rodiče o domácí přípravě na zápis do základní školy a zjistit, jak probíhá komunikace mezi rodičem a učitelem mateřské školy o připravenosti dítěte na vstup do základní školy. Dále je v praktické části uvedena interpretace výsledků, shrnutí výsledků výzkumu, diskuze a s ní spojeny limity výzkumu. Na závěr je představeno doporučení pro praxi.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ŠKOLA A RODINA

Rodina hraje velkou roli v úspěších dítěte ve škole. Každá rodina by měla své dítě podporovat a rozvíjet jeho osobnost ve všech směrech. Není to ale pouze jen rodina, kdo má vliv na vývoj a pozitivní přístup dítěte ke škole. Důležitou roli hraje také vztah a spolupráce školy a rodiny. Mezi mateřskou školou, učiteli a rodiči by měla tedy docházet vzájemná spolupráce hlavně skrze komunikaci. Spolupráce je velmi důležitá, je jedním ze základních prostředků, díky níž probíhá vztah rodiny a školy. V minulosti tomu ale tak nebylo. Škola byla uzavřená instituce, kde žádný vztah mezi rodinou a školou neprobíhal a nedalo se o něm ani uvažovat.

1.1 Vztah mateřské školy a rodiny

Vztah školy a rodiny je velmi přínosným pro dítě. Aby však k tomuto vztahu docházelo, je důležitá ochota a vstřícnost školy s rodinou spolupracovat. Není to však jen škola, kdo má projevovat zájem o společný vztah. O tento vztah musí jevit zájem i rodina předškolního dítěte. Rodina má dnes mnohem více možností, jak vztah s mateřskou školou rozvíjet a udržovat.

Dříve rodiče školu navštěvovali pouze v případě nějakého problému dítěte. Změna nastala v 70. - 80 letech 20. století, kdy bylo rodině doporučeno, začít školu navštěvovat častěji. Díky tomu mohli rodiče formálně diskutovat s učitelem o dítěti a jeho prospěchu. Časem se formální diskuze přesunula na neformální a rodiče tak s učitelem mohli komunikovat více na přátelské bázi. V 90. letech nastala legislativní změna, která rodičům rozšířila jejich práva. Tyto změny vedly k tomu, že rodina začala mít mnohem více možností zapojení se do spolurozhodování o dění ve škole. S tímto příchodem spolupráce, se začíná užívat pojem partnerství mezi školou a rodinou (Průcha, 2013; Rabušicová, 2004).

Rodina a škola by měli být spojenci. Pokud rodina škole málo věří a práci v ní zpochybňuje, není to pro dítě vůbec přínosné (Koťátková, 2014). Rodiče a učitelé z mateřské školy by zároveň měli být důležitými partnery. Právě oni se podílejí společně na výchově a vzdělávání svých dětí. Rodiče i učitelé mají velký vliv na dítě a také mají vliv na to, jak dítě vnímá prostředí mateřské školy, kterou navštěvuje. Zároveň dítě ovlivňuje v tom, jak bude dítě respektovat pravidla, která jsou dána, jak dítě přijímá autoritu dospělých a taky ovlivňuje to, jak dítě bude spolupracovat s ostatními. Právě rodina a škola jsou pro dítě základním sociálním prostředím, v němž probíhá sociální styk. Díky němu se dítě učí (Musilová in Šmelová & Prášilová, 2018).

Podle Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (2021), dále jen RVP PV, je úkolem předškolního vzdělávání rodinu doplňovat a podporovat jejich rodinnou výchovu. Mateřská škola by měla v úzké vazbě na ni dítěti pomoci zajistit takové prostředí, které mu nabídne dostatek mnohostranných a přiměřených podnětů, které dítěti pomáhají k jeho aktivnímu učení a rozvoji. Právě ono institucionální předškolní vzdělávání má smysluplně obohacovat dítěti jeho denní program a poskytovat mu odbornou péči v průběhu jeho předškolních let.

Vztah učitelek a rodičů by se měl zakládat na partnerských vztazích. Právě díky možnosti každodenního osobního kontaktu a komunikaci může být u rodičů a učitelek vytvořen důvěrný a bezprostřední vztah. Pokud si tedy rodina a škola mezi sebou důvěřuje, rozvíjí se mezi nimi spolupráce (Tomášová, 2012).

Je tedy vhodné, aby mateřská škola s rodiči udržovala vzájemný vztah a vzájemnou spolupráci, při které by mělo docházet hlavně k předávání informací o dítěti a jeho pokrocích.

1.2 Spolupráce mateřské školy a rodiny

Je důležité, aby si škola a rodina vzájemně pomáhali, důvěřovali a spolupracovali jako tým. Rodiče by měli mít možnost spolupodílet se na tom, co se bude dít v mateřské škole. Netýká se to jen informací, ale také se mohou zapojit do různých akcí nebo aktivit či her dětí.

Pro spolupráci s rodiči mateřská škola využívá běžné formální činnosti jako jsou např. společné schůzky, které většinou probíhají na začátku školního roku anebo jiné organizační aktivity (Tomášová, 2012). O tom, jak se dítě vyvíjí se rodič může dozvídat prostřednictvím tzv. konzultačních hodin (Horká, & Syslová, 2011).

Spolupráce rodiny a školy je také popsána v RVP PV (2021). K úspěšné spolupráci dochází, jestliže panuje důvěra z obou stran, vstřícnost, otevřenost a ochota zúčastněných spolupracovat. Právě ona spolupráce funguje na základě partnerství. Rodič by měl mít možnost zapojit se do běžného chodu v mateřské škole a být o všem informován, co se ve škole děje. Zároveň má tu možnost zapojit se do plánování programu mateřské školy, pokud projeví zájem.

Aby u rodiny a školy docházela vzájemná spolupráce, je velmi důležitý každodenní osobní kontakt mezi rodičem a učitelkou (Majerčíková, 2015). Zároveň by zde mělo docházet ochotně ke komunikaci z obou stran. Komunikační atmosféru, ale může ovlivňovat několik

faktorů jako je empatie, porozumění a vstřícnost. Jakmile rodič dává najevo respekt učiteli, komunikace je mnohem snazší (Bejdáková et al., 2018). Tento vzájemný vztah mezi rodinou a školou může být také ovlivněn klimatem školy, plánem, jak zapojit rodiče do vzdělávacího procesu, ale také empatií a iniciativou učitelů a rodičů (Musilová in Šmelová & Prášilová, 2018).

Podle Koťátkové (2014) by se měla rodina přirozeně zajímat o to, co všechno se v mateřské škole děje a probíhá. Nestačí, aby jen rodič procházel nástěnky, kde jsou občas napsány různé informace. Zájem rodiče by měl hlavně spočívat i v bližším poznávání vrstevnické atmosféry. To tedy znamená, že rodič má ochotně mateřskou školu navštěvovat, pozorovat, naslouchat a vnímat dítě při jednotlivých aktivitách. Právě ono dítě rodiče poté vnímá jako součást mateřské školy a ne odděleně. Zároveň jej nenapadají myšlenky, že pouze ono patří do mateřské školy a rodiče ne.

Spolupráce školy a rodiny by ale neměla být pouze jen přirozeným požadavkem, který má pozitivní vliv na dítě. Spolupráce je také zahrnuta ve školském zákoně č. 14/2005 Sb. „*Mateřská škola spolupracuje se zákonnými zástupci dětí a dalšími fyzickými a právníckými osobami s cílem vyvíjet aktivity a organizovat činnosti ve prospěch rozvoje dětí a prohloubení vzdělávacího a výchovného působení mateřské školy, rodiny a společnosti.*“

Rodiče se však často nezajímají o informace a aktivity, které mohou ve spolupráci se školou vytvářet. Dokonce se ani příliš nezajímají, když aktivity škola pořádá sama. Také se raději vyhýbají vzájemným spolupracím. Důvod proč tomu tak je, může být, že se rodič necítí ve škole dobře. Nevytvořil si vzájemný a důvěrný vztah s učitelkami a zároveň i s rodiči ostatních dětí. Dalším důvodem může být ten, že si rodič připadá být souzen a hodnocen při jeho výchovném stylu. Všechno to však může být způsobeno vzpomínkami. Jak již bylo zmíněno výše, v dřívější době tomu tak nebylo, aby rodina a škola vedla vztah, při němž dochází k přátelské atmosféře a k přirozenému a otevřenému soužití. Dítě nemusí často rozumět vztahu mezi dospělým a školou, ale je schopné vztah vycítit. Existují jistě i další důvody, proč je rodič vůči škole rezervován a problémy nejdou jen tak zahodit. Vytvoření vzájemné důvěry je dlouhodobý oboustranný proces, který by se neměl brát na lehkou váhu (Koťátková, 2014).

Pokud má rodina v dnešní době možnost využít spolupráce, kterou mateřská škola nabízí je škoda, aby této příležitosti nevyužila. Pro dítě je tato možnost velmi přínosná, protože škola i rodina má velký vliv na úspěchu dítěte ve škole.

2 PŘÍPRAVA DÍTĚTE NA ZÁKLADNÍ ŠKOLU

Přípravu dítěte na základní školu lze podle Šulové a Havlíkové (2014) chápat podle vícero hledisek. Autorky se však zaměřily na hledisko dítěte a jeho vývoje. Přípravu dítěte na školu rozdělily na dlouhodobou, střednědobou a krátkodobou. Pro účely práce se toto hledisko zdálo jako vhodné, proto jej tato bakalářská práce obsahuje.

Dlouhodobá příprava probíhá v podstatě celé předškolní období. Není to však cílená aktivita. V této přípravě hraje nejvíce roli vztah rodiče s dítětem. Čas, který rodič svému dítěti věnuje a jeho znalosti v této přípravě jsou velmi důležité.

Střednědobá příprava na základní školu začíná u většiny dětí v době předškolního věku, tedy mezi 3 až 6 rokem. V této době již dítě dokáže chápat pojem škola a rozumí o co se jedná, když se řekne toto slovo. V tomto období může mít dítě staršího sourozence, který mu může předávat informace o škole, zná příběhy, které se týkají školy a může mít také hračky, které se školou souvisí. Rodiče jsou zde důležití, protože to oni dítěti předávají informace o škole a vytváří mu jakousi mentální reprezentaci základní školy. Je to hlavně na rodině, jak s dítětem o škole mluví. Rodič dítě může pozitivně motivovat tím, že mu např. koupí školní tabuli s křídou na hraní nebo mu při nákupu školních potřeb přislíbí, že až půjde do školy, koupí mu penál s pery. Pozitivní názor o škole dítěti mohou také vytvořit tím, že mu vypráví o možnostech, co může ve škole zažít a co jej všechno čeká. Děti však po příchodu do školy mohou být i zklamány. Nečekají je zde jen pozitivní věci, o kterých rodič mluvil, ale také úkoly, učení a práce, se kterou rodič dítě už tak nemusel seznámit. Rodiče by si proto měli uvědomit, že by dítěti měli utvářet reálné představy o základní škole. Zároveň by ale představy měly být bezpečné, aby dítě nemuselo mít strach školu navštěvovat. Také se však může stát, že se rodiče touto pozitivní motivací nevydají a dítě mohou zastrášovat různými vyhrůžkami jako např. „Počkej, tohle si ve škole nebudeš moct dovolit!“ a tím dítěti vytvářet ke škole negativní postoj, který se může odrážet při vykonávání školní docházky.

Krátkodobá příprava se vztahuje již na období, kdy má dítě nastoupit do základní školy. V této době není vhodné, aby matka odjížděla např. kvůli pracovním povinnostem nebo si rodiče prodlouží dovolenou a tím pádem by dítě povinnou školní docházku zahájilo později než jeho spolužáci. Je vhodné, aby dítě před vstupem do školy strávilo čas s rodičem, kdy společně připraví věci do školy. Rodič by také pro dítě měl přichystat místo, kde se bude

moci dítě učit a zajistit mu tím tak lepší podmínky při vykonávání úkolů. Pro dítě, ale i pro rodiče je nástup dítěte do školy, velmi důležitým mezníkem.

Jak je patrné, autorky se přímo o specifických úkonech, které by měli rodiče s dětmi dělat, aby je na zápis připravili, nikterak nezmníly. Příprava na zápis však může být dlouhodobý proces. Pokud tedy domácí příprava na zápis v rodině probíhá, lze jej zařadit mezi tato období příprav, které autorky uvedly. Konkrétně mezi dlouhodobou a střednědobou přípravu. Nastává ale také otázka, zda by rodiče měly své děti na zápis vůbec připravovat. Podmínky zápisu jsou na každé základní škole přeci jen jiné a na některých školách jde při zápisu pouze o to, aby se dítě seznámilo se základní školou. Rodiče tedy nemusí vidět důvod, proč dítě nějak připravovat. Více je však problematice zápisu, věnována čtvrtá kapitola.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (2016) pro rodiče vytvořilo seznam, kde popisují, jak mohou dítěti usnadnit přípravu na školu. Je v něm zmíněno že, dítěti lze přípravu usnadnit tím, že mu rodič bude věnovat jeho soustředěnou pozornost, při rozhovoru a vyslechne jeho potřeby a zájmy. Je také dobré, aby rodič dítěti četl a vyprávěl, protože telefon nebo televize nenahradí kontakt a slovo rodiče. Zároveň i díky knihám může rodič u dítěte rozšiřovat jeho slovní zásobu. Dítě je dobré pověřovat drobnými úkoly, kdy si tak dítě pěstuje zodpovědnost. Rodič by měl vybírat vhodné hry a činnosti do kterých se sám zapojí. Účast rodiče při činnostech zároveň posiluje citovou zralost dítěte. Při hrách a i jiných činnostech může rodič zapojit pojmy jako – nahoře, dole, vpravo, vlevo, za a před tím dítěti lépe upevňuje prostorovou orientaci a pomáhá mu tím zároveň při základech psaní, počítání a čtení. Před vstupem do základní školy by rodič měl u dítěte trénovat změny denního režimu, které souvisí se školní docházkou. Dítě by si mělo začít zvykat na ranní vstávání a na pravidelné ukládání k večernímu spánku. Na závěr je také dobré, aby rodič dítěti vytvářel sociální situace, při nichž se dítě musí naučit jednat s jinými lidmi. Dítě by mělo ovládat základní společenská pravidla a nebát se komunikovat v cizím prostředí

Existuje i materiál, který má rodičům přiblížit, co by jejich dítě mělo u zápisu umět. Materiál **Desatero pro rodiče dětí předškolního věku** (2013), vytvořila skupina odborníků z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, je určen pro rodiče, kteří se zajímají o vzdělávání svých dětí a zajímá je přehled základních dovedností, které má mít jejich dítě před vstupem do základní školy. Každé dítě však dozrává jinak. Je tedy normální, že některé děti nedosáhnou těmto požadavkům. Mohou se k nim však zkusit alespoň přiblížit za pomoci rodičů.

1. *Dítě by mělo být dostatečně fyzicky a pohybově vyspělé, vědomě ovládat své tělo, být samostatné v sebeobsluze.*
2. *Dítě by mělo být relativně citově samostatné a schopné kontrolovat a řídit své chování.*
3. *Dítě by mělo zvládat přiměřené jazykové, řečové a komunikativní dovednosti.*
4. *Dítě by mělo zvládat koordinaci ruky a ona, jemnou motoriku, pravolevou orientaci.*
5. *Dítě by mělo být schopné rozlišovat zrakové a sluchové vjemy.*
6. *Dítě by mělo zvládat jednoduché logické a myšlenkové operace a orientovat se v elementárních matematických pojmech.*
7. *Dítě by mělo mít dostatečně rozvinutou záměrnou pozornost a schopnost záměrně si zapamatovat a vědomě se učit.*
8. *Dítě by mělo být přiměřeně sociálně samostatné a zároveň vnímavé, schopné soužití s vrstevníky ve skupině.*
9. *Dítě by mělo vnímat kulturní podněty a projevit tvořivost.*
10. *Dítě by se mělo orientovat ve svém prostředí, v okolním světě, a i praktickém životě.*

Desatero, které MŠMT představilo, může však pro některé rodiče představovat až příliš ideální pohled. Může se stát, že rodič po přečtení tohoto dokumentu nabyde dojmu, že jejich dítě není dostatečně připraveno na vstup do základní školy, protože nemusí splňovat všechny tyto výše zmíněné body, které Desatero obsahuje. Pokud si tedy rodič není jistý, zda je jeho dítě zralé na vstup do základní školy, měl by tuto skutečnost konzultovat s příslušným odborníkem.

2.1 Příprava dítěte v domácím prostředí

Na domácí přípravu se spíše pohlíží jako na přípravu před zahájením povinné školní docházky či přípravu, která probíhá, jakmile je již dítě na základní škole. O domácí přípravě na zápis do školy není mnoho zmínek.

Dle Šulové (2014) není domácí příprava jen o vypracování domácích úkolů dítětem. Na domácí přípravu se může spíše pohlížet jako na systémovou práci. Ta zahrnuje součinnost žáka či dítěte, rodiče a učitele.

Autorka Šulová domácí přípravu vztahuje sice k základní škole, avšak mezi tuto domácí přípravu může spadat i domácí příprava na zápis do základní školy.

Zapojení rodičů do domácí přípravy má ve většině případů pozitivní a povzbudivý vliv na dítě. Rodiče by se měli zapojovat do domácí přípravy, protože tím dítěti nabízejí rodičovskou podporu, která je jednou z klíčových strategií. Tato strategie vede jejich děti k úspěšnému vzdělávání na základní škole. Úroveň vzdělávání dětí však závisí převážně na úrovni vzdělání rodičů. Tento faktor může ovlivnit úspěšný vývoj dětí a jejich rodinné vztahy v rodině (Ceka & Murati, 2016).

Domácí příprava může být ovlivněna ze strany rodiny pozitivně, ale také často i negativně. Rodiče přípravu dítěti často negativně ovlivňují, aniž by si to sami uvědomovali.

Najdou se případy, kdy rodiče na své děti přenášejí své vlastní úzkosti z toho, že jejich dítě nebude dostatečně připraveno na vstup do základní školy. Rodič pro dítě vybírá různé kurzy a kroužky, které by mu dle něj mohly pomoci a zajistit mu jakýsi „náskok“ před ostatními dětmi. Často rodič dítěti zajistí školní odklad, aniž by jej dítě potřebovalo. U dítěte je důležitá hlavně spontánní hra a jeho spontánní projev, který by mu měl být ponechán. Tím pádem by rodič neměl toto předškolní období dítěti zbytečně zkracovat ambicemi a strachem, které rodiče mohou mít (Šulová & Škrábová, 2014).

Je zbytečné, aby dítě navštěvovalo různé kurzy, které by jej připravily na vstup do základní školy. Mateřská škola by se ve spolupráci s rodiči dětem měla věnovat tak, aby byl přechod do základní školy pro dítě co nejlehčí (Dandová et al., 2018).

Od roku 2016 bylo v České republice uzákoněno povinné předškolní vzdělávání, které vyšlo v platnost roku 2017. Povinné předškolní vzdělávání se řídí zákonem č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, také se mu říká školský zákon. Povinnost navštěvovat mateřskou školu stanovuje § 34a, kde jsou vymezeny povinnosti tohoto předškolního vzdělávání a zároveň způsoby jejího plnění.

Toto předškolní vzdělávání je povinné pro děti, které dovrší pěti let do začátku školního roku. Hlavním důvodem zavedením tohoto povinného předškolního vzdělávání bylo, aby se do předškolního vzdělávání začlenilo co nejvíce dětí, které pocházejí ze sociálně slabších rodin. Řada odborníků se shodla na tom, že pravidelná příprava dětí od raného věku má velký potenciál. Díky přípravě se u dítěte mohou snižovat některá znevýhodnění, která si může přinést ze své rodiny.

Rodič však může využít i možnost dítě vzdělávat a připravovat na vstup a zápis do základní školy v domácím prostředí. Toto individuální vzdělávání dítěte je umožněno školským zákonem § 34b. Dále dítě nemusí navštěvovat mateřskou školu, pokud je vzděláváno v přípravné třídě, která je zřízena na základní škole nebo ve třídě přípravného stupně základní školy speciální. Další možností je, že dítě může být vzděláváno v **zahraniční škole** na území České republiky. Pokud se rodič rozhodne využít možnost přihlásit své dítě k jinému plnění povinné školní docházky, má povinnost oznámit tuto skutečnost řediteli či ředitelce spádové školy nejpozději tři měsíce před začátkem školního roku.

2.2 Výběr základní školy

S blížícím se zápisem do školy stojí rodič také před důležitým rozhodnutím, jakou základní školu pro své dítě vybrat. Většina rodičů vybere spádovou školu, které jejich dítě bude navštěvovat. Najdou se však i takoví rodiče, kteří velmi dlouze uvažují, jaká škola pro jejich dítě bude ta vhodná.

Mnohem více rodičů si uvědomuje, že jim není jedno jakou základní školu bude jejich dítě navštěvovat. Dnes již rodiče nemusí své dítě přihlásit jen na spádovou školu (Kutálková, 2014). Možnosti jsou široké. Rodiče mají možnost vybrat školu státní či soukromou, alternativní či tradiční nebo školu, která je speciálně zaměřena (Beníšková, 2007).

Je tedy zřejmé, že rodina má v dnešní době mnohem více možností výběru základní školy. Výběr však nemusí být vůbec jednoduchý. Rodina může mít stanovená svá kritéria, kterých se drží a jsou při výběru základní školy důležitá.

Jak již tedy bylo zmíněno výše. Když rodič vybírá pro své dítě základní školu, kterou bude navštěvovat, často u něj hrají různá kritéria, které může a nemusí mít stanovené. Pokud ale nějaká kritéria má, nejčastější mezi ně patří:

- vzdálenost školy od bydliště rodiny
- zda školu navštěvují i jiné známé děti rodiny
- velikost školy
- pověst a známost školy

Záleží pouze na rodičích, jaká kritéria si pro výběr školy stanoví a jsou dle něj ideální.

(Havlíková in Šulová, 2014)

Výběr školy se může zdát jako jednoduchý úkol, ale nemusí tomu tak být. Rodiče mohou mít stanovená taková kritéria, která jejich výběr základní školy může ztížit a výběr se tak pro rodinu stane dlouhodobým procesem.

3 ŠKOLNÍ ZRALOST A PŘIPRAVENOST DÍTĚTE PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU

Školní zralost a školní připravenost jsou dva pojmy, které velmi úzce souvisí se vstupem do základní školy. Oba tyto pojmy jsou důležité pro zkoumané téma. Proto se bude kapitola věnovat jejich distinkci a vztahu. Na konci kapitoly bude zároveň popsáno dítě před vstupem do základní školy.

Tyto dva pojmy jsou často požívány jako synonyma. Podle Kořátkové (2014, s. 138) oba tyto pojmy „vyjadřují určitý stav kvality vývoje dítě, který by měl zaručit zvládnutí požadavků, jež přinese vzdělávání na základní škole.“ Na začátku je tedy dobré tyto pojmy definovat.

3.1 Školní zralost

Často můžeme školní zralost objevovat ve zdvojeném termínu – školní zralost a připravenost. Kromě dosaženého vývoje však školní zralost ještě zahrnuje také kompetence v oblasti kognitivní, emocionálně-sociální, pracovní a somatické. Dítě tyto kompetence nabývá a rozvíjí je pomocí učení.

Podle Svobodové (2016, s. 593) školní zralost můžeme chápat jako „... *dosažení vývojového stupně, který umožní dítěti, aby se úspěšně účastnilo výchovně-vzdělávacího procesu v základní škole.*“

Bednářová a Šmardová (2010, s. 2) školní zralost definují jako: „*dosažení takového stupně vývoje (v oblasti fyzické, mentální, emocionálně-sociální), aby se dítě bylo schopno bez obtíží účastnit výchovně-vzdělávacího procesu; nebo aspoň bez větších obtíží, nejlépe s radostí a dychtivostí.*“ Kořátková (2014) obdobně uvádí že tuto školní zralost můžeme chápat jako způsobilost dítěte, které se dokáže začlenit do školního vyučování. Tato způsobilost vychází ze zdravotních, fyzických a mentálních předpokladů dítěte. Dítě by mělo zvládat vyjadřování na úrovni, dokázat se soustředit a být aktivní.

Thorová (2015, s. 398) z psychologického hlediska popisuje školní zralost takto: „*Školní zralostí se myslí předpoklady, které souvisí spíše s biologickým zráním celého organismu a zejména centrálního nervového systému (motorika, pozornostní funkce, emoční kontrola).*“

Předpokládá se, že dítě, které je zralé, má určitou úroveň jazyka a myšlenkových operací. Dítě dokáže být pozorné a soustředěné. Má určitou úroveň sociálních dovedností. Jakmile je

dítě zařazené předčasně do školy, může u něj docházet ke ztrátě sebedůvěry a neurotizaci. To může dítě vést až k agresi (Jucovičová & Žáčková, 2014).

Školní zralost se tedy posuzuje u dítěte z hlediska biologického zrání. Kdežto na pojem školní připravenost by se mělo pohlížet spíše z pedagogického hlediska. Pedagog sleduje vnější úroveň stavu dítěte, které má zahájit povinnou školní docházku.

3.2 Školní připravenost

Dle Vágnerové (2021) by dítě mělo dosáhnout vhodné socializační úrovně. Mělo by zvládat přijímat určité role a vhodným způsobem komunikovat. Rodina má největší význam v tomto socializačním procesu. Dítě tyto hodnoty a normy od rodiny přejímá. To, jaký obecný postoj má rodina ke vzdělání se odráží na motivaci dítěte ke školní práci.

Autoři Zuckerman & Halfon (in Kokkalia et al., 2019) definují školní připravenost jako určitou schopnost dítěte, prokázat základní dovednosti, znalosti a chování v klíčových oblastech a v oblastech učení, které dítě připravují na osnovy založené na standardech školy. Kořátková (2014, s. 139) školní připravenost definuje jako způsobilost a stav, kdy se rozvíjí praktické a obecné vědomosti. U dítěte se rozvíjí dovednosti a návyky „...*kteří umožní dítěti pokračovat ve svém vývoji prostřednictvím školního vzdělávání (na úrovni kurikula/ programu dané školy, které můžeme ve vztahu k dítěti vybírat)*.“ Jak již bylo zmíněno výše, na školní připravenost se spíše pohlíží z pedagogického úhlu. Je to pedagog, kdo především posuzuje tuto způsobilost např. v pedagogicko-psychologické poradně. Dále je to pedagog v mateřské škole či v základní škole při školním zápisu. Kropáčková (in Opravilová, 2016) školní připravenost definuje obdobně jako předešní autoři. Připravenost se týká především dovedností. Tyto dovednosti jsou potřebné proto, aby dítě zvládnulo školní docházku.

Zahraniční autoři Kokkalia et al. (2019) školní připravenost spatřují ve čtyřech rovinách. V rovině tělesné, rozumové, emocionálně-sociální a pracovní. Valentová (in Dandová et al., 2018) složky školní připravenosti rozšiřuje ještě o čtvrtou – somatickou. Autorka upozorňuje však zároveň na to, že pokud má být dítě úspěšné ve škole, je důležité, aby všechny dílčí složky školní připravenosti dosáhly tzv. prahové úrovně.

Zpravidla se při konkrétním hodnocení dítěte používá pojem školní zralost. Pojem školní zralost však nemusí být jasný a může evokovat, že se dítě se na vstup do školy nemusí nijak cíleně připravovat a tedy vyplývá, že „dozraje“ jaksí automaticky. Není tomu však pravda. Převážně rodina, ale i mateřská škola by měla u dítěte rozvíjet jeho biologické zrání, které

je dobré doplňovat také o podněty, které tuto stránku rozvíjejí. Proto je tedy vhodnější používat pojem školní připravenost. Školní připravenost u dítěte, ale není tou jedinou podmínkou k úspěchu ve škole (Nádvorníková et al., 2017). Pojmy školní zralost a školní připravenost se do určité míry překrývají a doplňují. Zároveň se v současné době mnohem více používá termín školní připravenost při posouzení dítěte a jeho školních předpokladů pro vstup do základní školy (Kropáčková et al., 2018).

Občas se však stává, že do základní školy přesto nastoupí i děti, u kterých není dostatečně rozvinutá školní zralost a připravenost. Těmto dětem může dělat problém zapojit se do normálního školního režimu. Také se často nedokáží soustředit na práci, kterou jim učitelka zadá. Je proto velmi důležité, aby bylo včasné rozpoznáno, zda je dítě na vstup do základní školy zralé a připravené.

3.3 Dítě před vstupem do základní školy

Předškolní období trvá od 3 do 6 až 7 let. Dověšení fáze toho věku nekončí pouze fyzickým věkem, ale především sociální nástupem dítěte do základní školy (Vágnerová, 2021). Zájmem této práce je však dítě, které má podstoupit zápis do základní školy. Proto tato podkapitola bude zaměřena na pětileté až šestileté dítě.

Před vstupem do základní školy je důležité dítě sledovat komplexně. Měl by se sledovat jeho zdravotní a fyzický stav. Dále by se měla sledovat psychická připravenost a také sociální a citová úroveň dítěte (Nádvorníková et al., 2018). Každé dítě je přeci jen jiné. Některému dítěti jde lépe manuální činnost např. s nůžkami, další umí lépe kreslit. Některé děti dokáží již v pěti letech číst, jiné dítě má problémy zase s výslovností některých hlásek. Rozdíly mezi dětmi jsou někdy opravdu velké. Jsou to ale hlavně rodiče nebo zákonní zástupci, kteří zodpovídají za výchovu a vzdělání svých dětí. Jak již bylo zmíněno v první kapitole, jakmile mezi rodičem a mateřskou školou funguje dobrá spolupráce, rodič problémy, které zaznamenává u svého dítěte, průběžně konzultuje s učitelkou. Pokud se rodič zaměří na problémy, může dítěti pomoci a tím mu zajistí snazší přechod do základní školy. (Kropáčková et al., 2018)

V období předškolního věku stále u dítěte přetrvává egocentrismus. Ten dítě ovlivňuje v jeho uvažování a i komunikaci. Postupně však toto období u dítěte ustupuje a s nástupem do školy většinou mizí (Vágnerová, 2021). Předškolní věk je označován i za období iniciativy. Dítě má potřebu tvořit, být aktivní a snaží se spolupracovat. Aktivitu dítě před

vstupem do základní školy dokáže již plánovat a směřovat ji ke konkrétnímu cíli (Thorová, 2015).

Dítě před vstupem do základní školy by mělo být schopné ve většině případech být plně samostatné. Dokáže se samo obléci a svléci, zvládá pečovat o svou hygienu, uklízí po sobě, má již vyhraněnou laterální ruku a drží správně tužku. Kolem pátého až šestého roka u dítěte nastupuje dlouhodobá paměť. V oblasti paměti jsou mezi dětmi, ale někdy až velké rozdíly. V šesti letech dítě dokáže užívat již kolem 3000 slov (Šulová et al., 2017). Období předškolního věku je také označováno za zlatý věk dětské hry. Díky spontánní hře dítě rozvíjí všechny oblasti jeho dětského vývoje (Thorová, 2015).

Objevují se dva názory na rozvoj poznávacích funkcí u dítěte. Rodiče se staví ke **spontánnímu vývoji dítěte**, ale také k **odmítání cílených zásahů do vývojových poznávacích funkcí u dítěte**. Pokud se rodič staví k odmítání, nedochází ke zbytečnému přetěžování dítěte a tím pádem není dítě vystaveno neúměrným nárokům, které by nemuselo zvládnout. Negativní stránkou je však ale to, že dítěti rodič nemusí poskytnout mnohostranné a přiměřené podněty, které jsou pro dítě důležité k jeho rozvoji a učení. Pokud je však dítě příliš sledováno a podporováno ve vývoji, rodič dítěti může předkládat až mnoho řízených činností, které následně převažují nad spontánními činnostmi. V tomto případě je u dítěte omezen prostor k jeho volné hře. Je také omezena jeho fantazie, kreativita a tím pádem dítě může ztrácet veškerý zájem o činnosti, které mu rodič předkládá (Bednářová et al., 2017).

Dítě se chce učit a poznávat svět. Potřebuje určité množství vnějších podnětů, které mu může rodič nabízet. Nemělo by jich být však ani málo, ani mnoho. Pokud je podnětů málo, dítě nepodporují ve vývoji, pokud je jich mnoho, dítě je poté zbytečně přetěžováno. Podněty by měly být různorodé. Díky různorodým podnětům, si rodič může povšimnout toho, že dítě není v některých schopnostech a dovednostech dostatečně zralé a tím pádem zabezpečí včasnou intervenci, pokud je potřeba (Bednářová et al., 2017).

Rodič by tedy měl být v přípravě na zápis a školu pro dítě oporou. Někdy až příliš mnoho aktivit může spíše dítě od základní školy odradit a jak již zmínila výše autorka Bednářová (2017), rodič dítě zároveň zbytečně přetěžuje. Rodina by měla dítě podporovat ve spontánní hře a ponechat mu tím tak jeho fantazii a kreativitu, která je podle mne důležitá. Činnosti či aktivity pro dítě by se měly střídát a tím pádem může rodič dítě podporovat ve všestranném vývoji. Jakmile si všimne, že dítě v něčem „zaostává“, může tento problém začít řešit včas a předejít tak k pozdějším problémům, které si dítě může přenést do základní školy.

4 ZÁPIS DO ZÁKLADNÍ ŠKOLY

Tato kapitola je věnována zápisu do základní školy a jeho samotnému průběhu. V závěru podkapitoly je také zmíněn odklad povinné školní docházky, který se stále drží ve vyšších procentech i po zavedení povinné školní docházky. Zápis do základní školy je podle několika autorů jakýsi formální akt přijetí žáka. Zároveň to může být pro dítě první střet se základní školou.

Podle Svobodové (2016, s. 592) je „*Zápis do školy je povinným legislativním krokem, který musí učinit každý zákonný zástupce dítěte*“. Dle Koláře (2012, s. 184) je zápis do školy „*Formální akt přijetí žáka do první třídy základního vzdělávání...*“ zároveň může učitel u zápisu pomocí diagnostiky přibližně rozpoznat, zda je dítě připraveno na vstup do základní školy. Pokud by byl nějaký problém, učitel doporučí vyšetření úrovně „školní připravenosti“. Kropáčková (2008) zápis do školy obdobně uvádí jako předešlí autoři. Dle ní lze zápis do školy považovat za formu depistáže, což je měkká norma, kdy se vyhledávají nezralé děti pro školu. Zároveň u zápisu dochází k důležitému okamžiku. Rodič a především dítě přichází většinou do prvního kontaktu se základní školou.

Je tedy zřejmé, že by se dítě mělo na zápis do základní školy připravovat. Rodiče by zároveň měli projevovat zájem, aby dítě na tento krok bylo připraveno. Na domácí přípravě by se tedy měli rodiče podílet také.

Otevřelová (2016) uvádí, že zápis slouží primárně k tomu, aby škola měla evidenci budoucích žáků první třídy. Dítě může absolvovat i více zápisů. Je však na rodiči či zákonném zástupci, kterou školu pro své dítě vybere. Podle Beníškové (2007) zápis není žádná přijímací zkouška. Proto pokud je pro dítě základní škola spádová, pak jej musí ze zákona ředitel přijmout. Dále dle autorky školní zápis slouží také k tomu, aby se rodiče a hlavně dítě seznámilo s prostředím základní školy. Kropáčková (in Opravilová, 2016) uvádí, že zápisy mohou probíhat ve slavnostně vyzdobených prostorách, jelikož jak již bylo zmíněno výše, je to pro dítě důležitý okamžik, který by měl pamatovat.

Dítě, které má zahájit povinnou školní docházku, upravuje školský zákon § 36 odstavci 3 takto: „*Povinná školní docházka začíná počátkem školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne šestého roku věku, pokud mu není povolen odklad...*“ (Zákon č. 561/2004 Sb.).

Zápis dítěte do základní školy vychází tedy z ustanovení zákona č. 561/2004 Sb. Zákon však popisuje pouze dobu, kdy se má zápis konat. Více informací k organizaci zápisů povinné

školní docházce, poskytlo MŠMT v roce 2016. V daném věku by tedy dítě mělo přistoupit k zápisu, ke kterému jej musí ze zákona přihlásit zákonný zástupce. Termín zápisu se dříve konal od 15. ledna do 15. února. Od 1. ledna 2017 došlo však ke změně termínu konání zápisu. Hlavním důvodem bylo, aby děti více dozrály a tím by se snížilo množství odkladů. Termín zápisu je po schválení novely školského zákona č. 178/2016 Sb. stanoven od 1. dubna do 30. dubna kalendářního roku, v tentýž rok by mělo dítě zároveň zahájit povinnou školní docházku. Jestliže zákonný zástupce své dítě k zápisu nepřihlásí a nesplní tuto povinnost, dopouští se přestupku a může mu být uložena peněžní pokuta (MŠMT, 2016).

Každý rodič by měl mít před samotným zápisem a vstupem do základní školy povědomí o povinnostech, které musí předem vykonat. Podstoupením zápisu a poté přechodem na základní školu se dítěti otevírá nová životní etapa. Už to není jen pouze dítě v mateřské škole, ale nástupem do základní školy získává novou roli žáka či spolužáka, kterému začínají povinnosti týkající se povinné školní docházky.

4.1 Průběh zápisu

Průběh a forma zápisu není stanovena vyhláškou či zákonem. Škola si tak zápis řídí dle svých zvyklostí a potřeb sama. Dítě u zápisu nemusí být v podstatě vůbec přítomno. V zákoně se totiž o přítomnosti dítěte vůbec nemluví. Zápis se také může konat pouze elektronickou formou. V roce 2020 a 2021 zápisy do školy probíhaly pouze elektronickou formou vlivem pandemie virového onemocnění COVID-19.

Jak již bylo ale zmíněno výše, MŠMT (2016) vydalo informace k organizaci zápisů k povinné školní docházce. Zápis do základní školy je v tomto dokumentu rozdělen na dvě části. Na **formální** a **motivační** část. Rodič či zákonný zástupce své dítě doprovází. Sebou musí mít rodič občanský průkaz a rodný list svého dítěte. Rodič má právo být po celou dobu zápisu se svým dítětem.

Během formální části žádá rodič o zápis svého dítěte ke školní docházce. Náležitost obsahuje:

- jméno a příjmení dítěte
- datum narození dítěte
- místo trvalého pobytu (případně jinou adresu pro doručování)
- označení správního orgánu, kterému je žádost určena – tedy konkrétní základní škola

Rodič by měl také školu informovat o znevýhodnění dítěte a jeho zdravotním stavu. Tyto informace však nemají vliv při rozhodování ředitele školy o přijetí či nepřijetí dítěte.

Cílem motivační části zápisu je představit dítěti školu tak, aby ji bralo jako bezpečné a příjemné místo, kde se nemusí ničeho obávat. Během této části probíhá rozhovor dítěte s pedagogickým pracovníkem, kdy pedagog dítě zároveň motivuje pro školní docházku. Rozhovor trvá nejvýše 20 minut. Tato doba přímé komunikace je věkově přizpůsobena dítěti, kdy by se dítě mělo dokázat plně soustředit. Pokud však škola připraví k zápisu i jiné aktivity, které jsou spojeny se sledováním dítěte a jeho dovedností, může se tento rozhovor prodloužit i na 60 minut. Mezi tyto aktivity může škola zařadit např. hru, cílené aktivity zaměřené na zhodnocení dovedností dítěte, prohlídku školy apod. Během rozhovoru pedagog orientačně zjišťuje dosaženou úroveň znalostí a dovedností dítěte (MŠMT, 2016).

4.1.1 Sledované oblasti u zápisu

U zápisu pedagog základní školy sleduje u dítěte určité oblasti jako například to, zda dítě dokáže říct své jméno, věk a adresu svého bydliště. Zda dokáže dítě pojmenovat a rozpoznat barvy, které mu pedagog ukáže např. na obrázku, pastelce apod. Sleduje, jestli dítě umí pojmenovat základní geometrické útvary jako je: čtverec, kruh, obdélník, trojúhelník. Pedagog sleduje úroveň řeči dítěte. Dítě může předvést, zda umí básničku nebo může zazpívat písničku. Učitel u dítěte sleduje po celou dobu jeho výslovnost. Dále se může zaměřit na to, zda dítě už zná nějaká písmena a dokáže se podepsat, tato věc ale není nutná. Je to hlavně škola, kdo má tady tyto věci dítě naučit. Zaměřuje se však na početní představy. Dítě by mělo dokázat vyjmenovat číselnou řadu alespoň do 10. Další sledovanou oblastí je orientace v prostoru a čase. Pedagog zjišťuje, jestli dítě dokáže určit „dole-nahore“, „vepředu-vzadu“, „vpravo-vlevo“, „včera-dnes-zítřa“. V neposlední řadě se učitel taky zaměřuje na úroveň kresby dítěte. Sleduje, zda dítě dokáže nakreslit člověka nebo dokáže obkreslit a napodobit jednoduché věci. Při této činnosti se také zaměřuje na laterální ruku. Na závěr se taky zaměřuje na to, jak se dítě u zápisu chová (Beníšková, 2007).

Vypělost osobnosti dítěte by se však měla posuzovat celkově. Neměly by se tedy tak posuzovat pouze dílčí konkrétní znalosti dítěte, ale pedagog by se měl zaměřit na základní předpoklady, které jsou důležité pro další vzdělávání. Pedagog by se tedy měl zaměřit např. na to na jaké úrovni je zraková a sluchová analýza dítěte, jak dítě postupuje v řešení úkolu, jaká je jeho komunikační a vyjadřovací schopnost a v neposlední řadě, pedagog sleduje, jak dítě spolupracuje (Kropáčková in Opravilová, 2016).

U zápisu je však těžké rozpoznat, zda je dítě na školu připravené a zralé, protože zápis je příliš krátký na toto posouzení. Další, co při rozpoznání, zda je dítě zralé nebo ne může hrát roli je nervozita dítěte, která se může projevit kvůli neznámému prostředí.

4.1.2 Orientační posouzení školní připravenosti a zralosti při zápisu

V současné době neexistuje v České republice jednotný standardizovaný postup při posuzování školní zralosti a připravenosti dítěte u zápisu.

Dítě by mělo dosahovat dostatečné úrovně ve školní zralosti i ve školní připravenosti (Svobodová, 2016). Tato úroveň se zkoumá za pomoci různých testů. Pokud dítě nedosahuje dostatečné úrovně, je mu navržen odklad povinné školní docházky. (Bednářová & Šmardová, 2010).

Názory mnoha odborníků se na téma posouzení školní připravenosti a zralosti mnohdy liší. V každé škole probíhá zápis jinak. V některých školách se při zápisu „zkouší“, jinde jde spíše o společenskou událost a některé školy si přímo ověřují, zda je dítě vhodné do školy a má předpoklady pro zvládnutí jejich vzdělávacího programu.

RVP PV nabízí určité konkretizované výstupy (dále jen KOV). Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy však vytvořilo materiál „**Konkretizované očekávané výstupy**“ (2012), který doplňuje RVP PV. Výstupy jsou více rozpracovány a mají zpřesňovat jednotlivé očekávané výstupy. Tyto KOV mohou pomoci učitelům základní školy tím, že se lépe orientují v určitých oblastech. Oblasti jsou v dokumentu jak již bylo zmíněno více popsány. Zároveň pomohou i v tom, jaké očekávané výstupy by měl učitel od dítěte, které zahajuje povinnou školní docházku očekávat.

4.2 Odklad povinné školní docházky

Pokud dítě není připraveno na to zahájit povinnou školní docházku z důvodu toho, že není tělesně nebo duševně přiměřeně vyspělé, může zákonný zástupce požádat o odklad povinné školní docházky.

Podle Klégrové (2003, s. 31) je „*Odklad školní docházky je preventivní opatření, které má chránit děti školsky nezralé před selháváním.*“ Žádost o odklad sepisuje zákonný zástupce nebo rodič dítěte. Poté má rodič povinnost žádost společně s posudkem ze školského poradenského zařízení a posudkem od klinického psychologa či odborného lékaře podat na vybranou základní školu řediteli, kterou mělo dítě navštěvovat. Po předložení těchto dokumentů ředitel zpravidla odklad dítěti udělí (Kropáčková et al., 2018). Podle školského

zákona lze začátek povinné školní docházky „odložit nejdéle do zahájení školního roku, němž dítě dovrší osmý rok věku“ (Zákon č. 561/2004 Sb., § 37 odst. 1). Zároveň musí základní škola během školního zápisu zákonného zástupce informovat o možnosti odkladu povinné školní docházky u dítěte. A to bez ohledu na připravenost a vyzrállost dítěte.

Dle Majerčíkové (2017) děti, které se jeví jako nezralé a nepřipravené v základních psychosociálních, kognitivních, somatických a pracovních dovednostech je zpravidla doporučen odklad povinné školní docházky.

Pokud se tedy rodič či zákonný zástupce rozhodne žádost o odklad podat na vybranou školu, nelze, podat tuto žádost samostatně. K žádosti musí doložit doporučení od výše zmíněných odborníků.

Dle statistiky odkladu školní docházky, kterou uvedlo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (2010-2021), každý rok přibývá dětí k plnění povinné školní docházky. Děti tedy přibývá, ale s nimi se stále zvyšuje žádost o odklad povinné školní docházky.

Tabulka 1 Statistika odkladu školní docházky

Rok	Zapisování	S žádostí o odklad docházky	Procento odkladu školní docházky
2016	152 335	16 629	10,9 %
2017	148 109	23 117	15,6 %
2018	145 105	22 980	15,8 %
2019	145 875	24 293	16,7 %
2020	147 770	23 144	15,7 %
2021	150 826	26 162	17,3 %

V tabulce 1 je možné vidět, že od roku 2016 až po rok 2019 se procenta odkladu postupně zvyšují, v roce 2020 naopak procento kleslo. V roce 2021 o odklad povinné školní docházky však zažádalo 17,3 % rodičů. Jak je z tabulky patrné, procenta odkladů se však stále drží ve vyšších číslech i po zavedení povinné předškolní docházky.

Nastává tedy otázkou, zda všechny tyto odklady byly uděleny správným odůvodněním nebo to bylo pouze jen zbytečným krokem rodiče, kdy si přál pro své dítě tzv. prodloužit dětství nebo mu udělit jakýsi „náskok“ před ostatními dětmi.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU

Empirická část práce se zaměřuje na domácí přípravu dětí na zápis do základní školy. V úvodu této kapitoly jsou uvedeny cíle výzkumu a výzkumné otázky. Následně je představeno výzkumné šetření, které proběhlo pomocí metody polostrukturovaného interview. Dále následuje popis a charakteristika výzkumného vzorku, který tvořilo sedm participantek ze Zlínského kraje. V závěru této kapitoly je popsán postup při získávání a zpracování dat. Výsledky z interview byly následně analyzovány pomocí metody otevřeného kódování. Z těchto výsledků vzešlo 6 kategorií, kterým je věnována interpretace získaných dat.

5.1 Cíle výzkumu

Hlavním cílem výzkumu bylo **popsat, jak probíhá domácí příprava dětí předškolního věku na zápis do základní školy.**

Díličí výzkumné cíle, které vycházejí z hlavního cíle, jsou:

- Zjistit, čemu rodiče věnují nejvíce pozornosti při přípravě dítěte na zápis do základní školy.
- Zjistit, jaké informace mají rodiče o školním zápisu.
- Zjistit, jaké názory mají rodiče o domácí přípravě na zápis do základní školy.
- Zjistit, jak probíhá komunikace mezi rodičem a učitelem mateřské školy o připravenosti dítěte na vstup do základní školy.

5.2 Výzkumné otázky

Na základě hlavního cíle výzkumu byla stanovena hlavní výzkumná otázka: **Jak probíhá domácí příprava dětí předškolního věku na zápis do základní školy?**

Díličí výzkumné otázky jsou:

- Čemu rodiče věnují nejvíce pozornosti při přípravě dítěte na zápis do základní školy?
- Jaké informace mají rodiče o školním zápisu?
- Jaké názory mají rodiče o domácí přípravě na zápis do základní školy?
- Jak probíhá komunikace mezi rodičem a učitelem mateřské školy o připravenosti dítěte na vstup do základní školy?

5.3 Metoda výzkumného šetření

Pro získání kvalitativních dat do této práce bylo zvoleno polostrukturované interview. Podle Skutila (2011) polostrukturované interview umožňuje přímý kontakt s participanty a získání důvěrných informací. Před realizací interview, které se uskutečnilo v měsíci únoru a březnu roku 2022, byl vytvořen okruh témat, ze kterých vzešly otázky, na které byli rodiče dětí předškolního věku dotazováni. Podle potřeby byly otázky upravovány a doplňovány.

Metoda polostrukturovaného interview byla zvolena, protože umožňuje doptávat se v případě potřeby. Podle Gavory (2010) je důležité před zahájením interview nastavit příjemné ovzduší, které by mělo být mezi odpovídajícím a tazatelem, tzv. se tomuto ovzduší říká raport. Tazatel tohoto docílí tím, že před začátkem rozhovoru zahájí běžný rozhovor. Po navození této atmosféry tazatel přechází k otázkám, které se týkají výzkumu.

5.4 Výzkumný vzorek

Výzkumný vzorek byl záměrný. Celkem jej představovalo sedm participantek ze Zlínského kraje, konkrétně šlo o matky. Jednalo se o záměrný výběr rodičů, kteří připravují své děti předškolního věku na zápis do základní školy.

Všechny participantky byly před zahájením interview seznámeny s tématem této bakalářské práce a jejím obsahem. Před samostatným nahráváním proběhl krátký rozhovor pro navození přátelské atmosféry a poté byly matky požádány o poskytnutí základních informací. Pokud byla potřeba, byl participantkám ponechán prostor pro doplnění informací. Základní informace o participantech výzkumu jsou uvedeny níže v tabulce.

Tabulka 2 Charakteristika výzkumného vzorku

Participant (matka)	Dosažené vzdělání	Počet dětí	Zaměstnání (aktuální)	Dítě navštěvuje MŠ
M1	Vysokoškolské (Mgr.)	2	Mateřská dovolená	Vesnice
M2	Středoškolské	3	Podnikatelka	Město
M3	Vysokoškolské (Bc.)	1	OSVČ	Město
M4	Vysokoškolské (Mgr.)	2	Podnikatelka	Vesnice
M5	Středoškolské	4	Administrativní pracovnice	Město
M6	Středoškolské	1	Učitelka v MŠ	Město
M7	Vysokoškolské (Bc.)	2	Mateřská dovolená	Vesnice

5.5 Postup při získávání a zpracování dat

Výzkumné šetření bylo realizováno v únoru a březnu roku 2022. Participantky byly osloveny pomocí sociálních sítí, kde jim byly poskytnuty základní informace týkající se výzkumného šetření. Jedna matka byla oslovena po setkání v mateřské škole, kde jsem realizovala svou souvislou praxi. Podmínkou bylo, aby rodiče připravovali své dítě na zápis do základní školy. Před zahájením byly všechny participantky seznámeny s průběhem výzkumu a jeho etickými zásadami. Participantkám byla zachována jejich anonymita.

Z časových důvodů matek bylo pět rozhovorů realizováno online formou pomocí Google Meet. Zbylé dva rozhovory proběhly na místě, které zvolily participantky, což byla kavárna a místo bydliště jedné z matek.

Na úvod byly všechny participantky znovu seznámeny s tématem výzkumného šetření a způsobem zpracování dat. Následně byly participantky požádány o poskytnutí informací. Informace se týkaly jejich nejvyšší dosaženého vzdělání, zaměstnání, kolik dětí matky mají a zda dítě, které má podstoupit zápis do základní školy navštěvuje mateřskou školu na vesnici či ve městě. Poté byly odpovědi všech participantek, včetně jejich souhlasu o nahrávání, zaznamenávány na diktafon a mobilní telefon. Ve většině případech byly odpovědi participantek rozsáhlé. Pro upřesnění a doplnění informací byly kladeny doplňující otázky. Matky na položené otázky odpovídaly ochotně. Během rozhovoru panovala přátelská atmosféra.

Získaná data pomocí polostrukturovaného interview byla poté přepsána do transkriptu. Po důkladném pročitání bylo realizováno otevřené kódování. Díky této metodě vzniklo několik kódů z jednotlivých odpovědí. Tyto kódy reprezentovaly jednotlivá slova nebo slovní spojení. Mezi kódy byla poté hledaná spojitost. Ze skupin kódů vzešly hlavní významové kategorie.

6 INTERPRETACE ZÍSKANÝCH DAT

V následující kapitole jsou uvedeny výsledky výzkumného šetření, které se uskutečnilo pomocí polostrukturovaného interview. Celkově vzniklo šest významových kategorií, které budou níže více specifikovány.

1. Rodič jako učitel
2. Sebeprosazování dítěte
3. Smysl domácí přípravy
4. Představa o budoucí škole a zápisu
5. Komunikace jako základ
6. Rozhodující okamžik

Tabulka 3 Ukázka tvorby kategorií

Název kategorie	Kódy	Příklad reprezentující kategorii
Rodič jako učitel	hravá forma přípravy, vymezený čas, konkrétní činnosti, vlastní pomůcky, všeobecná příprava	<i>„Snažím se spíš tak aby to bylo všechno formou hry“</i>
Sebeprosazování dítěte	dítě jako iniciátor, dítě pozorovatel, chtíč dítěte, zapojení rodiny, přirozený zájem	<i>„...on sám jako chce, on tomu říká dělat úkoly“</i>
Smysl domácí přípravy	důležitost přípravy, smysl, představa o přípravě, nekonkrétnost, větší pozornost dítěti, „dril“	<i>„Člověk by to neměl podcenit, protože každé dítě je jiné, nemůžeme všechno nechat jenom na tom dítěti.“</i>
Představa o budoucí škole a zápisu	pohodlnost rodiče, blízkost školy, informovanost rodiče, zkušenosti matky, spádovost, nezkušenost rodiče	<i>„Takže jsme to spíš neřešili a prostě ho dáme na tu základní spádovou školu, protože tam zároveň půjdou všichni jeho kamarádi ze školky.“</i>

Komunikace jako základ	kontakt s učitelkou, odbornice, poskytnutí informací, připravenost dítěte, schůzky, názor učitelky	<i>„...kdy se nám ta učitelka věnuje a třeba se poptáme ona nám řekne co a jak“</i>
Rozhodující okamžik	kritéria zahájení, prodloužení dětství, mateřský instinkt, pocit matky, obavy rodiče o dítě	<i>„...pro mě je to asi takový ten mateřský instinkt“</i>

6.1 Rodič jako učitel

Kategorie rodič jako učitel vyplynula z výpovědí participantek, kdy byly dotazovány, jak připravují své dítě na zápis do 1. třídy. Každá matka uvedla činnosti, které se svým dítětem provádí. Je ale diskutabilní, zda všechny aktivity, které participantky vyjmenovaly s dětmi opravdu dělají.

Participantky tedy své děti nějak připravují. Avšak dle některých výpovědí matky samy netuší, co by jejich dítě mělo u zápisu umět. Níže to dokazují výroky participantek. „*Já nevím jako co se všechno počítá do přípravy k zápisu.*“ (M1) nebo „*...nevím samozřejmě jestli něco z toho bude k tomu zápisu potřebovat.*“ (M4)

Z výpovědí také vyplynulo, že participantky konkrétně na zápis své děti nepřipravují a zaměřují se spíše na přípravu dítěte na vstup do základní školy. „*...že bych ho připravovala přímo na ten zápis to ne*“ (M1) nebo „*... nepřipravujeme asi konkrétně na zápis.*“ (M2) Participantka M2 zároveň uvedla, že přípravu nijak nerozlišuje a bere ji spíše všeobecně. „*Řekla bych, že to беру spíše tak všeobecně.*“ (M2), s tímto názorem se shodla i participantka M1 a M7. Z toho lze tedy odvodit, že nějaká domácí příprava v rodině probíhá, ale neprobíhá konkrétně na zápis do první třídy. Matky své děti připravují spíše na vstup do základní školy.

Většina participantek se shodla na tom, že své děti připravují a vykonávají s nimi určité aktivity. Avšak je nutné brát v potaz, že tyto aktivity matky neberou pouze k zápisu. Některé matky k přípravě využívají i své vlastní pomůcky. „*...já právě jsem třeba vyrobila kartičky si takové zalaminované.*“ (M2)

Objevil se ale i takový názor, že mateřská škola sama dostatečně dítě na zápis připravuje a rodič tím pádem nemusí žádnou přípravu řešit. Participantka M3 proto záměrně své dítě

nepřipravuje. „*Já ho nepřipravuju on je připravený ze školky.*“ (M3). Participantka M7 očekávala, že přípravu na zápis a pozdější vstup do základní školy nebude muset vůbec řešit a škola dítě připraví sama. „*...no jako myslela sem si, že školka ho připraví sama a já nebudu muset vůbec nic řešit.*“ (M7)

Lze tedy předpokládat, že někteří rodiče mají takovou představu, že mateřská škola jejich dítě připraví na zápis a vstup do školy z větší části sama a rodič pouze vyřeší formální záležitosti, co se týče zápisu.

Z výpovědí participantek také vyplynulo, že pokud v rodině nějaká příprava v domácím prostředí probíhá, tak probíhá hlavně hravou formou. To dokazují výroky participantek. „*Na druhou stranu, když se to udělá zábavně tak jako proč ne že jo.*“ (M1) nebo „*Snažím se spíš tak aby to bylo všechno formou hry... takže se snažím ne vyloženě říkat, teď prostě tady budeme sedět a učit se, ale snažím se to hodně jakoby v rámci té hry.*“ (M2)

Z toho lze odvodit, že aktivity, které matky provádí s dětmi, provádí hlavně formou hry. Díky této formě dítě ani kolikrát netuší, že se něco učí a dítě není do ničeho nuceno. Je důležité dítě podporovat, když vidí, že jeví zájem o určitou činnost.

Nucené aktivity by dítě mohly od školy zbytečně odradit. To ale rodiče nechtějí. Zároveň dbají na to, aby své děti zbytečně nezahlcovaly a nepřetěžovali úkoly, proto s dětmi nemají ucelený čas pro přípravu. „*...nemám, jakože vyčleněné, že teď si jdeme sednout a budeme si půl hodiny něco dělat.*“ (M2) nebo „*...snažím se každý den aspoň něco, ale nechcu ho jako zatěžovat zbytečně, ale max jako 20 minut denně*“ (M6). Participantka M5 však uvedla, že její dítě má mnoho aktivit i mimo mateřskou školu, proto je příprava přizpůsobena tomu, kdy má někdo z rodiny čas věnovat se dítěti. „*...má taky dost těch, jak říkám mimoškolkových aktivit teď, takže se to spíš jako snažíme přizpůsobit tomu, kdy má někdo z rodičů čas.*“ (M5)

Participantky byly dotazovány na konkrétní aktivity, které s dětmi vykonávají jako přípravu na zápis do školy. Jak již bylo, ale zmíněno výše, matky se shodly na tom, že dítě nepřipravují konkrétně na zápis, ale věnují se spíše všeobecné přípravě.

Participantky M2 a M5, které již měly zkušenost se zápisem, si byly při odpovědi na otázku, jak své dítě připravují jisté a dokázaly odpovědět bez problému. Zde je ukázka odpovědi jedné z participantek. „*V podstatě, takové ty klasické věci, aby se prvňáček orientoval v obecných věcech, správné držení pera, chodíme i na logopedii, abys upevnil správnou řeč. Třeba já nevím, momentálně občas v rychlosti si plete pravou levou, takže to si taky hodně*

říkáme, která je pravá levá, aby znal ty základní věci – kolečko, čtvereček, trojúhelník, jo. Dokázal vlastně namalovat postavu se vším co má. Potom taky barvy... aby věděl kdy se narodil, protože jsme zjistili že si nepamatuje datum narození. Zvláštní je že třeba nepamatuje si nebo neví ani křestní jména rodičů, protože se oslovujeme Maminko tatínku doma, takže jsme se začali oslovovat křestními jmény abych věděl, jak se jmenují vlastně jeho rodiče celým jménem.“ (M5)

Ostatní participantky si při odpovědi již tak jisté nebyly. Občas musely nad svou odpovědí déle přemýšlet. Participantka M7 uvedla, že se s dítětem zaměřují hodně na roční období a momentálně mluvili o jaru. S dítětem také zkouší, jestli ví, co je to dvanáct měsíců, zda pozná dny v týdnu a zaměřují se na grafomotoriku. Participantka M4 také zmínila, že využívá knihy, které jsou zaměřeny na rozvoj grafomotoriky nebo předmatematické dovednosti. „...mám teda koupené jako nějaké knížky od Svojtky a tam prostě jsou takové různé doplňovačky, spojovačky, hra s čísly, hra s tvary.“ Participantka M6 jako jediná uvedla, že dítě učí, co má umět k zápisu podle toho, co najde na internetu. Její odpověď, jaké aktivity s dítětem vykonává byla podobná jako u předchozích participantek. Jako jediná však dodala, že dítě ještě učí, jak si má zavázat tkaničky od bot.

Při aktivitách se matky nezaměřují u dítěte pouze na jednu oblast, ale pokud je to u aktivity možné spojí ji i s jinou oblastí. „...jablíčko je třeba červené, nebo mám na tom obrázku třeba ty jablíčka tři, tak si rovnou řekneme, kolik jich tam je, že tři, řekneme si tu barvu“ (M2) nebo „...když si chce vystříhat domeček, tak mu řeknu, jak se kreslí síť kvádrů.“ (M1)

Každá participantka uváděla jiné aktivity, které se svým dítětem provádí. Z rozhovorů ale vyplynulo, že nejvíce pozornosti matky věnují grafomotorice, řeči a zrakovému a sluchovému vnímání. V odpovědích se také objevily předmatematické dovednosti. Z toho lze tedy usoudit, že matky nevěnují pozornost konkrétní oblasti, ale jak již bylo zmíněno výše, přípravu berou spíše všeobecně.

6.2 Sebeprosazování dítěte

Jak již bylo uvedeno v kategorii Rodič jako učitel, většina participantek své dítě nějak připravuje v domácím prostředí. Všechny participantky se shodly ale na tom, že je to hlavně jejich dítě, které je hlavním iniciátorem aktivit. „...vždycky ta aktivita vychází z něj, když on zammou přijde s něčím, že on chce abych ho to naučila nebo mu něco ukázala, tak to udělám.“ (M1) nebo „...ale on sám jako chce, on tomu říká dělat úkoly.“ (M4) nebo „...on i sám si chce něco vyzkoušet“ (M6). S těmito výroky se shodla dokonce i participantka M3,

kteřá uvedla, že své dítě nijak nepřipravuje a nemusí s ním nic dělat, protože je dítě připravené z mateřské školy. „...ale občas přijde, že by chtěl něco dělat“ (M3). Z uvedeného tedy vyplývá, že samo dítě projevuje zájem a přirozenou zvědavost.

Participantky byly také dotázány, zda své dítě připravují na zápis pouze ony nebo se na přípravě podílejí i jiní členové domácnosti. Většina oslovených participantek své dítě na zápis nepřipravovala pouze sama. Z výpovědí vyplynulo, že dítě samo projevuje zájem i u ostatních členů domácnosti. „No kohokoliv, koho se zeptá, ten s ním něco dělá“. (M1) nebo „Manžel sem tam jako s ním třeba z těch knížek něco dělá, když já nevím, jako když, já jsem nemohla nebo prostě někdy když on chtěl jako “tati pojd’ se mnou to dělat ty.” (M4) nebo „...sem tam přijde za partnerem, že chce něco dělat.“ (M6)

Participantky, které měly starší děti, zmiňovaly, že se do přípravy zapojují také sourozenci dětí. Dítě, které se připravuje na zápis nepotřebuje po ostatních sourozencích pozornost. Stačí mu pouze při sourozenci sedět a poslouchat. Díky tomuto se dítě samo učí, aniž by to dělalo záměrně. „Takže oni se třeba něco doma učí a ona tím, že nemusí a jen je pozoruje a poslouchá, tak se toho hodně naučí. Takže právě jako už umí číst trochu a počítá takhle.“ (M2) nebo „...syn se i od nich hodně učí, když oni se učí tak on poslouchá a dívá se. Ho to zajímá.“ (M5)

Z rozhovorů lze tedy odvodit, že dítě projevuje a má zájem aktivity provádět i s jinými členy domácnosti. Není to pouze matka, která se podle odpovědí věnuje dítěti, je to i otec či dokonce sourozenci, kteří věnují svou pozornost dítěti, které se připravuje na zápis do školy.

Podle výpovědí participantek je vhodné, aby se do přípravy zapojovali i jiní členové domácnosti. „Myslím si, že jo dobře, když se zapojují i ostatní a nevidím důvod, proč by mu nepomohli“ (M2). Pokud má dítě staršího sourozence, který již navštěvuje základní školu, může to být pro dítě vhodné v tom, že vidí, co ho čeká. Pokud však není dítě na základní škole spokojené a přenáší problémy ze školy domů, dítě připravující se na zápis to o škole může vyvolat negativní představy, kterých se může těžko zbavovat.

6.3 Smysl domácí přípravy

Na otázku, co si participantky představí pod domácí přípravou na zápis do první třídy bylo zřetelné, že je pro ně náročné vyjádřit se. Participantky se většinou vyjadřovaly ve smyslu: „Nevím, co si pod tím mám představit.“ (M3) nebo „...nevím co bych si pod tím měla představit upřímně...“ (M7) nebo „Asi nemám žádnou konkrétní představu.“ (M1)

Své odpovědi však všechny participantky dále rozvinuly a ve většině případech se shodly na tom, že dítě zkouší, zda zná své celé jméno, jeho bydliště, jestli umí napočítat alespoň do deseti, nácvik psaní a zda se umí dítě podepsat. Participantka M2 zároveň zmínila, že se u dítěte zaměřuje na počáteční souhlásku a počet slabik ve slovech. Všechny vyjmenované aktivity jsou podle participantky M6 „...základ, který by měli dělat nebo mohli by dělat všichni doma no.“ Z toho lze tedy usoudit, že i když samy participantky mají problém vyjádřit se, co si představí pod domácí přípravou na zápis, každá má alespoň představu, co by měla taková příprava obnášet.

Participantky, které své děti na zápis do základní školy připravovaly už v minulosti, byly s odpovědí již mnohem více specifictější a nedělal jim takový problém odpovědět. „*Tak určitě možná by bylo fajn sestavit si nějaký seznam otázek, které si myslíme že by dítě už mělo vědět, třeba aby věděla, v jakém žije městě, jak se jmenují rodiče. kdy se dítě narodilo, nevím... adresu, když se to dítě ztratí. Jo, takové tyto základní věci. Aby uměl takové ty kolečka, no prostě jako držet správně pero. Nácvik nějaké té jemné motoriky. Jako těch věcí je hrozně moc spousta*“ (M5). Participantka M2 zároveň zmínila, že s dětmi provádí různé aktivity od začátku předškolního období. Díky tomu jí domácí příprava na zápis nepřipadá jako něco navíc, ale bere ji postupně. Z toho lze tedy předpokládat, že matky, které mají se zápisem zkušenosti, mají větší představu o tom, jak by mohla vypadat jejich domácí příprava na zápis.

Podle participantky M1 je domácí příprava pouze o domácích úkolech, které pro ni byly v jejích školních letech nepříjemnou zkušeností. Příprava na ni působí jako dril. Dítě se dle matky nepřipravuje proto, aby získalo informace a nové zkušenosti. Dle ni se připravuje, protože musí splnit určitou „zkoušku“. „*A ta domácí příprava na mě působí trochu jako dril za... jak když se někdo učí na maturitu. Ne proto aby o tom věděl ty informace, ale protože musí udělat tu zkoušku. Tak k tomu mám, jakože trochu negativní konotace*“ (M1). Dle participantky je domácí příprava důležitá, avšak úplně z jiných důvodů, než aby dítě prošlo zápisem do první třídy. Cílená příprava na zápis ji tedy připadá zbytečná a není důležité, aby její dítě u zápisu zazářilo.

Podle všech participantek je domácí příprava důležitá, „*Určitě...určitě si myslím, že je hodně důležitá*“ (M2). Avšak z odpovědí participantek lze odvodit, že mnohem více důležitější je příprava spíše na vstup do základní školy. Participantky také zmiňovaly, že záleží i na mateřské škole. Mateřská škola totiž děti na zápis připravuje dostatečně sama. Proto domácí příprava není až tak pro dítě podstatná. „*...ono asi záleží hlavně na té školce.*“ (M4) nebo

„Já bych to viděla tak, že ve školce, kam chodí syn, tam je vedou od malička k samostatnosti, proto jsem si tu školku vybrala.“ (M3)

Z toho je možné usoudit, že si rodiče mateřskou školu, které bude jejich dítě navštěvovat vybírají záměrně, protože to bude hlavně mateřská škola, která připraví dítě na ZŠ. S tímto názorem, že má mateřská škola dítě na zápis připravit hlavně ona souhlasí i participantka M7 *„...částečně si jako myslím, že školka. Jako ne úplně všechno samozřejmě, ale jako z větší části jsem si myslela, že to udělají oni.“*

Podle participantek záleží také na konkrétním dítěti. Jsou děti, které domácí přípravu potřebují více. *„...myslím si, že ta příprava je důležitá.... Zas, ale jako záleží, u jakých dětí...některé děti umí přece jen všechno“ (M6)*, s tímto názorem se také shodovaly participantky M1, M2 a M4. Participantka M2 měla možnost sledovat online výuku svých dětí. Dle matky je na dětech znát, pokud se jim rodič nevěnuje.

6.4 Představa o budoucí škole a zápisu

Rodina by měla mít určitou představu o tom, na jaké základní škole jejich dítě podstoupí zápis do první třídy. Všechny participantky až na participantku M5 uvedly, že své dítě hlásí na spádovou školu, kde dítě podstoupí zápis do první třídy. Každá participantka udávala své důvody výběru základní školy. Mezi hlavní důvody, které matky uváděly, patřila vzdálenost školy od bydliště rodiny a práce rodičů, dobrá pověst školy a reference od známých. Zároveň participantky školu vybíraly podle toho, jestli ji navštěvují jejich známí. *„...prostě ho dáme na tu základní spádovou školu, protože tam zároveň půjdou všichni jeho kamarádi ze školky“ (M1)*. Participantka M2 také uvedla, že dítě přihlásí na spádovou školu, kterou ona sama navštěvovala jako dítě. *„...kde jsem chodila i já jako malá, navíc to máme jen přes cestu do práce, kde vlastně trávíme ten čas, když jsou děti ve škole nebo ve školce.“*

Nad rozhodnutím, kam své děti participantky zapíší a kde zápis do školy podstoupí nějak více nepřemýšlely. Nebyl pro ně žádný důvod hledat pro jejich dítě jinou možnou alternativu. *„No až tak jako jsme to nějak neřešili, prostě půjde do té spádové“ (M4)* nebo *„zápis bude mít na spádové, to jsme si byli jistí“ (M7)*. Participantka M6 jako jediná nad výběrem školy uvažovala dlouze, důvod byl takový: *„...dozvěděli jsme se, že už to tam není takové nejlepší, že hodně rodičů na školu nadává.“ (M6)*

Pouze participantka M5 vyjádřila jiný názor než ostatní matky. Pro matku bylo sice hlavní prioritou dosažitelnost školy, ale zároveň to byla možnost výuky hlavně anglického jazyka.

Proto jako jediná pro své dítě vybrala soukromou základní školu. Matka také uvedla, že její syn navštěvuje kroužek anglického jazyka. Z toho lze tedy usoudit, že pokud dítě navštěvuje tento kroužek a angličtina dítěti jde, matka chce potenciál svého dítěte nezhodit. Proto vybrala soukromou školu, kde se dítě může dále v anglickém jazyku rozvíjet. Zápis do první třídy bude její dítě ale podstupovat i na spádové škole. V případě toho, že by dítě na soukromou školu nepřijali, nastoupí do spádové školy jako ostatní děti všech participantek.

Výběr školy, které budou děti participantek navštěvovat, nebyl podle odpovědí problém. Avšak o tom, jak bude zápis na vybrané škole probíhat a co by jejich dítě mělo u zápisu umět, participantky M1, M4, M5 a M7 informace neměly. Záměrně si tyto informace nehledaly, to dokazují tyto odpovědi: „*Ne, nezajímala jsem se o to, co má umět*“ (M1) nebo „*Já teda ještě ani nemám představu, co všechno u toho zápisu tam po něm jako budou chtít*“ (M4). Participantka M1 uvedla, že si tyto informace nezjišťovala, protože dle ní její dítě působí chytře a se zápisem nebude mít žádný problém. Participantky M2 a M5, které zápis do základní školy se starším dítětem podstupovaly, určitou představu o zápisu měly. Tím však, že od jejich posledního zápisu uplynula delší doba si participantky nebyly samy jisté, zda se něco nezměnilo a zápis se koná stále stejnou formou. Participantka M6 uvedla, že zhruba ví, jak by zápis měl vypadat a co by předškolní dítě mělo umět, protože pracuje v mateřské škole.

Z výpovědí participantek lze ale usoudit, že hlavním důvodem, proč si matky tyto informace o zápisu nezjišťovaly bylo to, že je stále dost času. „*Ne, to jsem ještě nezjišťovala.*“ (M2) nebo „*...ještě jako máme nějaký čas, tak to neřešíme.*“ (M7)

Z výpovědí tak vyplívá, že zápisu ani přípravě k němu participantky nepřikládají velkou důležitost. V podstatě spoléhají na to, že jejich dítě zvládne zápis i bez konkrétní přípravy. Objevovaly se také názory, že v mateřské škole s dětmi „něco“ k zápisu dělají. „*...takže předpokládám, že i v té školce něco jako z toho dělají a nějak se na ten zápis připravují.*“ (M4)

Participantky však uvedly, že alespoň tuší, kdy se má zápis zhruba konat. „*Vím, že sem hledala vlastně kde ten zápis bude.*“ (M2) nebo „*Zatím jenom jen jako vím, kdy a kde bude*“ (M4) nebo „*Zatím když jsem se ptala, tak mi řekli že zápisy se dělají na jaře*“ (M3). Tyto informace si většina participantek hledala na internetu. Konkrétně uváděly stránky města nebo stránky základní školy, kde má dítě zápis podstoupit. „*...dívala, na stránkách města bylo něco uvedené.*“ (M2). Ne vždy však ale bylo na stránkách uvedeno, co matky hledají. „*...zkoušela sem si hledat na stránkách školy, najít nějaké informace, ale nic sem nenašla*“

(M6) nebo „*No jediné co, tak jsem se dívala na stránky školy, ale tam jsem našla tak velké kulové*“ (M7). Participantka M4 uvedla, že se o konání zápisu dozvěděla náhodou, když procházela okolo základní školy, kde dítě bude zápis podstupovat.

Z těchto odpovědí lze usoudit, že se matky alespoň pokoušely zjistit informace o zápisu. Na stránkách, které navštívily svou odpověď však nenašly. Po tomto neúspěchu se dále nesnažily informace vyhledávat.

Participantky, které již připravovaly své starší děti na zápis a participantka M6, která zhruba věděla, jak má zápis vypadat, dostaly otázku, zda jsou požadavky, které mělo dítě u zápisu adekvátní. Dle participantek jsou tyto požadavky adekvátní. Participantka M5 uvedla: „*V podstatě ...Nechtěli toho po nich ani málo ani moc*“. M6 uvedla: „*...myslím si že ty podmínky, co jsou k tomu zápisu by předškolák zvládnout měl.*“

Z výroku participantek lze tedy odvodit, že požadavky jsou adekvátní a každé předškolní dítě by je mělo zvládnout. Záleží ale také na konkrétní základní škole. Některá škola si může stanovit takové požadavky, které se liší od běžných. Zde rodič již musí zvážit, jestli své dítě na zápis bude připravovat intenzivněji nebo to nechá na osudu.

6.5 Komunikace jako základ

V mateřské škole by měla probíhat vzájemná komunikace mezi rodinou a učitelkou o dítěti, které se připravuje na zápis a vstup do základní školy. Myslím si, že poslední rok před nástupem do základní školy by měla být tato komunikace intenzivnější, protože dítě čeká velká změna v podobě přechodu z mateřské školy do základní školy.

Participantky M3, M4, M6 a M7 uvedly, že s učitelkou o svém dítěti komunikují a zajímají se, jak si jejich dítě v mateřské škole vede. „*...já se určitě zajímám, takže já se zajímám a ptám, jak mu to jde*“ (M6). Participantka M3 uvedla, že má možnost objednat si v mateřské škole individuální schůzku. Na schůzce má možnost ptát se učitelky, jak si její dítě vede. S touto možností je velmi spokojená. „*...nebo můžeme se objednat samozřejmě na nějaký čas, kdy se nám ta učitelka věnuje a třeba se poptáme ona nám řekne co a jak takže jako myslím si že zpětná vazba od nich nebo komunikace i s tou školou je úplně sup*“ (M3). Jako jediná uvedla tuto možnost.

Z toho lze tedy usoudit, že ne každá mateřská škola tady tuto možnost poskytuje a rodičům nabízí. Otázkou taky je, zda by všichni rodiče o tyto individuální schůzky stáli.

Ne všichni rodiče však s učitelkou o dítěti komunikují. Participantka M1 uvedla: „*Spíš ne, ráda bych, kdyby jako probíhala... ale ... nějak jako nenacházím čas, kdy se zeptat.*“ Důvod, proč nenavazuje komunikaci udávala ten, že vidí, jak má učitelka vždy mnoho práce, od které ji nechce odvádět. Občas jí však učitelka ukázala, jak se její dítě vyvíjí v kresbě, to ale byla jediná komunikace, která mezi nimi proběhla. Participantka M2 s učitelkou také pravidelně nekomunikuje. Podle matky by s ní učitelka komunikovala více, pokud by dítě mělo v něčem problém, který je potřeba řešit. Protože však její dítě žádné problémy v mateřské škole nemá a vše mu jde dle matky bez obtíží, není důvod proč by měla s učitelkou častěji komunikovat. „*Takže si myslím, že asi kdyby v něčem pokulhávala, tak si myslím, že by třeba řekli jo, že tohle by třeba potřebovala umět, že to máme doladit. Ale možná i tím že to máme nějak všechno jako by v pohodě klape bych řekla, tak si myslím, že dobrý.*“ (M2)

Jediná participantka M5 uvedla, že komunikace s mateřskou školou je velmi špatná a z její odpovědi bylo zřetelné, že spokojená není. V mateřské škole se učitelky často střídají a často prý učitelky nemají ani ponětí, jak se děti jmenují. „*...některá paní učitelka si ani nepamatuje, jak se jmenuje, natož aby jako poznala, jak jako něco mu má jít*“ (M5). Tato možnost komunikace jí dle odpovědi chybí a také dodala, že by očekávala, že učitelky budou schopny říci v čem by se dítě mělo zlepšit. „*Myslím si, že ta školka by jednak měla i k tomu konkrétnímu dítěti třeba říct... já nevím... máme zlepšit držení pera.*“ (M5)

Z odpovědí participantek lze tedy odvodit, že matky mají zájem s učitelkou komunikovat a byly by za pravidelnou komunikaci rády. Komunikace by měla probíhat i s rodičem dítěte, které dle učitelky nemá žádné problémy. Dle odpovědí si matky občas nebyly jisté, zda je všechno opravdu v pořádku, když komunikace není pravidelná. Vyvolat zájem o komunikaci by však nemělo být pouze ze strany učitelky, ale rodič by se měl sám ptát a zajímat se o své dítě.

Všechny participantky by ocenily, kdyby v mateřské škole probíhaly informační schůzky, které by se týkaly informací o zápisu. „*... kdy by ta škola dělala nějakou informační schůzku pro budoucí prvňáčky, ale dejme tomu už třeba nějak minimálně, já nevím před Vánocemi třeba... aby byl ten půl roku čas na tu přípravu, ale prostě ve spolupráci s tou mateřskou školkou.*“ (M6)

Zároveň by tuto možnost ocenily také participantky, které se zápisem zkušenosti mají. „*...tak je určitě potřeba něco takové. Ten člověk neví, kam se, na koho může obrátit, takže určitě je fajn když jako by něco takového bylo.*“ (M2).

Z toho tedy vyplývá, že kdyby mateřská škola pořádala tyto informační schůzky týkající se zápisu, rodiče by si byli jistější. Příprava na zápis by poté mohla mít ucelenou přípravu, protože by měl rodič, alespoň určitou představu, co by dítě mělo u zápisu umět.

6.6 Rozhodující okamžik

S blížícím se zápisem stojí rodič také před důležitým rozhodnutím, zda je jeho dítě připravené na vstup do základní školy. Toto rozhodnutí by však rodina neměla dělat sama. Z odpovědí participantek vyplynulo, že jim učitelka poskytuje informaci o tom, zda je jejich dítě připravené na to zahájit povinnou školní docházku. Z toho lze usoudit, že je názor učitelky o tom, zda je dítě připravené na školní docházku zajímavý. „*Ptala jsem se teda i ve školce, jak to ty paní učitelky vidí, jako jestli je zralý pro tu docházku podle nich*“ (M4) nebo „*...ptala sem se co si myslí, o tom, jestli je připravený*“ (M6) nebo „*...co jsme tak jako bavily s paní učitelkami, tak všechno jako bez problému.*“ (M3)

V rozhovorech proběhlo také téma odkladu školní docházky. Participantky M4 a M7 uvedly, že se u učitelky zajímaly, zda bude pro dítě odklad vhodný. „*...já jsem se už i v tom lednu hned na začátku právě jako ptala, jako jestli teda zrovna v našem případě ten odklad třeba jo*“ (M4). V případě participantky M7 sama učitelka navrhl, aby nad odkladem opravdu více uvažovali. „*...učitelka mi řekla, že bychom měli začít uvažovat nad odkladu, takže...*“ (M7)

Většina participantek se shodla na tom, že pokud by jim učitelka navrhl, aby u dítěte odklad, protože není na školu podle nich dostatečně připravené, nad odkladem by začaly uvažovat. „*...kdyby mi oni řekli, že prostě jako z jejich pohledu se jim zralý nezdá, tak samozřejmě že jo, jsou to taky odborníci*“ (M4). Z toho lze tedy odvodit, že rodiče učitele berou jako odborníky, kteří rozpoznají, zda je dítě připravené na to zahájit povinnou školní docházku.

Jsou však i rodiče, které nezajímá názor učitele a odklad u dětí neuznávají. To dokazuje odpověď participantky M1. „*...nejsem fanda odkladů. Přijde mi, že je strašně zběsilé, že jako 30 % dětí má odklad a vlastně jsou o rok starší než zbytek třídy a přijde mi to nefér vůči těm ostatním, kteří do školy jdou normálně.*“ (M1)

Tento názor s participantkou nezastávám. Jsou děti, které nejsou rozvinuty dostatečně ve všech oblastech. Tudíž by pro ně vstup do základní školy mohl být velmi náročný a obtížný. Odklad by těmto dětem měl pomoci dozrát a pomoci k lepšímu připravení.

Z odpovědí ale vyplynulo že to, zda dítě zahájí povinnou školní docházku rozhodují stejně rodiče. Konkrétněji je to dle participantek jejich mateřský instinkt a pocit, kdy jejich dítě vidí. To dokazují tyto výpovědi. „...no asi jako podle mojí intuice. Jakože kdybych měla nějaké vnitřní pochybnosti“ (M1) nebo „...pro mě je to asi takový ten mateřský instinkt.“ (M2) nebo „Já to беру pocitem, kdy vidím, jestli to dítě moje, je podle mne spíš jako psychicky nebo citově zralé“ (M3) nebo „Nechtěla bych ho tam dát samozřejmě nějak aby se tam potom jako netrápil nebo „Pokud bych měla pocit, že není zralý, přemýšlela bych nad tím odkladem.“ (M4)

Z odpovědí participantek lze tedy odvodit, že učitelky berou jako odbornice, které poznají, zda je dítě připravené na to zahájit povinnou školní docházku. Hlavní slovo mají ale především matky. Jejich pocit rozhoduje o tom, zda je dítě připravené na vstup do základní školy.

7 SHRNUÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

Za pomoci získaných dat z interview, které byly uskutečněny, vzešlo šest významových kategorií. Tyto kategorie byly interpretovány a pomoci nich lze odpovědět na výzkumné otázky, které byly stanoveny v praktické části.

Hlavním cílem výzkumu bylo popsat, jak probíhá domácí příprava dětí na zápis do základní školy. Z výzkumného šetření vyšlo najevo, že domácí příprava dětí na zápis do základní školy probíhá v každé rodině jinak. Nedá se však ale říci, že v rodině probíhá konkrétně příprava na zápis. Participantky zastávaly názoru, že nepřipravují dítě pouze na zápis. Připravují jej spíše na vstup do základní školy. Při činnostech, které provádí matky s dětmi využívají hlavně hravou formu. Bylo zjištěno, že při přípravě je dítě tím hlavním iniciátorem. Aktivity vychází z dítěte a dítě si samo řekne, co by chtělo dělat. V přípravě není zapojena pouze matka, ale participantky také zmiňovaly, že dítě projevuje zájem vykonávat činnosti i s jinými členy domácnosti. Zároveň díky pozorování sourozenců se dítě samo učí, aniž by to dělalo záměrně. Participantky také uváděly názor, že mateřská škola je instituce, která jejich děti na zápis připraví dostatečně sama. Proto u nich domácí příprava na zápis není důležitá.

Nelze jednoznačně říci, čemu participantky věnují nejvíce pozornosti při přípravě dítěte na zápis do školy. Z výzkumného šetření vzešlo, že pokud participantky již nějakou zkušenost se zápisem mají, s dětmi procvičují činnosti, které u zápisu viděly nebo našly na internetových stránkách. Matky, které se zápisem nemají zkušenosti, uváděly různé druhy aktivit. Při činnostech využívají participantky také vlastní pomůcky nebo nakupují knihy, které se věnují určitým oblastem vývoje. Z výpovědí je však ale patrné a lze usoudit, že ne všechny aktivity směřovaly pouze k zápisu do školy. Je také nutno zmínit, že přípravu participantky nijak nerozlišují, ale dítě připravují spíše všeobecně. U dítěte se tedy nevěnují konkrétní oblasti. Jak již bylo zmíněno výše, dítě je tím hlavním iniciátorem a v podstatě si samo řekne, co by chtělo dělat. Nejčastěji však participantky zmiňovaly, že se aktivity zaměřují na grafomotoriku, řeč, zrakové a sluchové vnímání. Participantky také zmínily i předmatematické dovednosti.

Z dostupných výsledků je zřejmé, že participantky upřednostňují spádovou školu, kde jejich dítě podstoupí zápis do základní školy. O tom, jak zápis na vybrané základní škole probíhá participantky mnoho informací nemají. Pár participantek zmínilo, že se informace o zápisu snažily vyhledat na internetových stránkách města a školy. Zde však matky byly neúspěšné.

Z výzkumu vyplynulo, že k informacím o zápisu přicházejí participantky spíše náhodně z nástěnek mateřské školy, či přečtení letáků v blízkosti základní školy. Dvě participantky sice již se zápisem zkušenosti měly, ale samy si nebyly jisté, zda zápis probíhá stále stejnou formou a nenastaly nějaké nové změny. Z výpovědí je patrné, že bylo stále mnoho času, kdy není zápis potřeba řešit. Tím pádem nebylo třeba informace vyhledávat podrobněji. Z výzkumu také vyplynulo, že participantky často ani netuší, jak samotný průběh zápisu probíhá a co konkrétní vybraná škola požaduje po jejich dětech.

Pro participantky bylo těžké říci, co si představují pod domácí přípravou na zápis. Většina participantek neměla konkrétní představu. Každá participantka však svou odpověď dále rozvedla. Nakonec matky dokázaly říci jejich určitou představu, co by měla domácí příprava alespoň obsahovat. Z výzkumu vyplynulo, že domácí příprava je důležitá, avšak není to přímo příprava na zápis. Větší důležitost přikládají participantky přípravě na vstup do základní školy. Objevil se i takový názor, že se mateřská škola dítěti věnuje dostatečně sama a tím pádem rodiče nemusí řešit domácí přípravu vůbec. Zároveň dle názoru participantek záleží také na konkrétním dítěti. Jsou děti, kterým jde všechno a domácí přípravu nepotřebují. Poté tu jsou ale děti, které by potřebovaly v domácím prostředí více pozornosti. Je však ale nutno dodat, že domácí příprava nemusí být pouze o úkolech. Jak uvedla Šulová a Havlíková (2014) příprava spočívá i v tom, že rodič dítěti tvoří jakousi představu o škole při předávání informací např. o tom, co dítě ve škole dělá. Z rozhovorů lze tedy odvodit, že rodiče nepřikládají domácí přípravě na zápis velkou důležitost.

Z výzkumu vyplynulo, že mezi participantkami a mateřskou školou komunikace o připravenosti dítěte ve většině případech probíhá. Jsou to hlavně matky, které informace, zda je dítě připravené na to zahájit povinnou školní docházku zajímá. Učitelku berou jako odbornici, která dokáže rozpoznat, zda je dítě zralé a připravené na to zahájit školní docházku. Pokud by jim učitelka navrhla odklad, participantky by jej zvážily. Avšak o tom, zda je dítě připravené na vstup do základní školy, rozhoduje hlavně podle participantek jejich mateřský instinkt a pocit, kdy vidí své dítě. Z výzkumu je tedy zřejmé, že matky zajímá názor učitelky. Jsou to ale hlavně ony, které se rozhodnou, zda jejich dítě zahájí povinnou školní docházku.

8 DISKUZE

Tématu domácí přípravě na zápis do školy se v pedagogickém výzkumu spíše neseťkáváme. Proto by bylo vhodné toto téma více sledovat a věnovat se mu.

Jak ale výzkum uvádí, většina dětí podstoupí zápis na spádové škole. Vlčková (2017) ve svém výzkumu uvádí, že rodiče o výběru školy rozhodují a zvažují i jiné alternativy než, že dítě nastoupí do spádové školy. Rodiče mají stanovená kritéria, kterých se drží. Což měly také participantky v tomto výzkumném šetření. Ve výzkumu autorky Vlčkové (2017) většina rodičů odmítala možnost výběru spádové školy, což se s tímto výzkumem neshoduje. Participantky měly jasnou představu, že dítě zápis podstoupí na spádové škole a následně zde zahájí povinnou školní docházku. Straková & Simonová (2015) ve svém výzkumu uvedly, že rodiče, kteří jsou vzdělanější, mnohem více vybírají základní školu. To se v tomto případě také nepotvrdilo. Většina matek má vysokoškolské vzdělání, avšak nad volbou, jakou školu vyberou pro své dítě dlouho nestály. Jediná participantka, která uvedla, že své dítě hlásí na soukromou školu má středoškolské vzdělání, tudíž v tomto výzkumu vzdělání rodičů nehraje žádnou roli.

Z výzkumu také vyplynulo, že rodiče zajímá názor učitelky o připravenosti dítěte k zahájení povinné školní docházky a pokud by jim učitelka navrhla odklad povinné školní docházky u jejich dítěte, nad touto variantou by rodiče uvažovali. Vlčková (2017) ve svém výzkumu uvedla, že rodiče se strategií přijatelné varianty (spádová škola) o dokladu školní docházky rozhodují na základě doporučení instituce jako je mateřská škola, základní škola či pedagogicko-psychologická poradna. V tomto případě nastala ve výzkumech shoda, protože participantky uvedly, že je názor učitelky zajímá také.

Participantky vnímají učitelky jako odbornice. Avšak při rozhodování, zda dítě zahájí povinnou školní docházku rozhoduje hlavně pocit matky. Pokud by se matce dítě zdálo, že je nepřipravené, je ochotna pro dítě zajistit odklad. S tímto tvrzením se ztotožňuje již zmiňovaný výzkum Vlčkové (2017). Při rozhodování rodičů, zda dítě zahájí školní docházku, berou rodiče vážně v potaz potřeby dítěte. Pokud tedy dítě není dle rodičů dostatečně zralé, chtějí jej před školou uchránit.

8.1 Limity výzkumu

Jako limit tohoto výzkumu může být považováno to, že většina rozhovorů musela být absolvována přes online platformu Google Meet. Důvodem této realizace byla bohužel pandemická situace, která zasahovala do výzkumu. Díky této situaci nedošlo ke přímé interakci s matkami, které připravují děti na zápis do základní školy. Kvůli potížím s připojením participantek, online platforma občas padala. To narušovalo průběh interview.

Dalším limitem výzkumu může být považováno to, že mi mnoho rodičů přislíbilo interview, ale většina z nich před realizací přestala komunikovat. V tomto případě bylo nutné oslovit další rodiče, kteří budou ochotní interview realizovat. V jednom případě se mi také stalo, že jsem byla domluvena s participantkou na osobní schůzce v místě, které ona sama navrhla. Na místo se však participantka nedostavila a komunikaci přerušila.

Jistým limitem výzkumu je i to, že výsledky, které vychází z povahy kvalitativního výzkumného designu nelze zobecnit pro celou populaci. Každá rodina je jiná a má jiné způsoby při domácí přípravě. Bylo však zajímavé získat různé pohledy na domácí přípravu dětí na zápis na základní školu.

Posledním limitem výzkumu lze také považovat nezkušenost začínajícího výzkumníka při realizaci výzkumu. Nedostatečná znalost analýzy dat ovlivnila rozvržený časový plán, který jsem měla nastavený. Kódování a tvoření kategorií mě zdrželo a věnovala jsem této části práce mnoho času.

9 DOPORUČENÍ PRO PRAXI MATEŘSKÝCH ŠKOL

Na základě výzkumných zjištění byla zformulována doporučení pro praxi mateřských škol. Všechny participantky by ocenily, kdyby v mateřské škole probíhaly informační schůzky, které se týkají pouze zápisu do základní školy. Žádná participantka neměla informace a zkušenost, že by se nějaká taková schůzka měla konat. Proto by bylo vhodné, aby mateřské školy ve spolupráci se spádovými základními školami uspořádali pro rodiče tuto informační schůzku. Rodičům by zde bylo více představeno, jak zápis na základní škole může ve spolupráci s vybranou základní školou probíhat. Je tu ale také možnost, že se schůzky v mateřské škole pořádat mohou. K rodičům se tato informace ale nemusí vždy dostat. Je tedy taky vhodné zlepšit kvalitu komunikačních kanálů. Mnoho rodičů také uvedlo, že informace většinou vyhledávají na webových stránkách, proto by školy měly webové stránky pravidelně aktualizovat.

Dále by mateřská škola rodičům měla představit informační materiál Desatero pro rodiče dětí předškolního věku (2013), kde je přiblíženo, co by jejich dítě mělo umět před vstupem do základní školy. Často rodiče totiž netuší, co by jejich dítě před vstupem do základní školy mělo zvládat. Díky tomuto materiálu, by rodiče získali alespoň určitou představu. Je nutné ale zmínit, že každému dítěti nejde všechno dobře. To ale neznamená, že by kvůli jedné činnosti, která dítěti nejde, mělo mít odklad povinné školní docházky.

Z realizovaných interview s rodiči dětí předškolního věku také vyplynulo, že pouze v jednom případě mateřská škola nabízí rodičům individuální konzultace. Bylo by tedy vhodné, aby každá mateřská škola tyto individuální konzultace o tom, jak se dítě vyvíjí a chová v mateřské škole nabízela. Některé participantky dávaly najevo, že jim tato možnost chybí. Dítě se v mateřské škole může projevat jinak než doma a rodiče zajímá názor učitelky o jejich dítěti.

ZÁVĚR

Hlavním cílem bakalářské práce bylo popsat, jak probíhá domácí příprava dětí na zápis do základní školy. V první kapitole byla představena škola a rodina, jejich vtaž a spolupráce, která je pro dítě velmi přínosná. Druhá kapitola byla zaměřena na přípravu dítěte na základní školu a přípravu dítěte v domácím prostředí. Příprava na základní školu byla rozdělena na dlouhodobou, střednědobou a krátkodobou. V kapitole byl zmíněn a popsán seznam, jak mohou rodiče usnadnit dětem přípravu na školu a představeno Desatero pro rodiče dětí předškolního věku. V závěru druhé kapitoly bylo také představeno kratší shrnutí výběru základní školy. Ve třetí kapitole byly definovány pojmy školní zralost a školní připravenost, které souvisí se vstupem do základní školy. Na konci kapitoly bylo také stručně popsáno dítě před vstupem do základní školy. Čtvrtá a zároveň poslední kapitola byla věnována samotnému zápisu, jeho průběhu a oblastem, které pedagog sleduje u dítěte při zápisu. Dále bylo zmíněno orientační posouzení školní připravenosti a zralosti při zápisu. V neposlední řadě byl představen také odklad povinné školní docházky, na který má dítě nárok, pokud není připravené a zralé na vstup do základní školy.

V praktické části bylo pro sběr dat využito polostrukturované interview. Výzkumný vzorek participantek tvořilo sedm matek, které připravovaly své dítě na zápis do základní školy. Pomocí vytvořených šesti významových kategorií bylo možné zodpovědět na výzkumné otázky. První kategorie popsala, jak probíhá domácí příprava dětí na zápis a konkrétní aktivity, které matky s dětmi provádí. Příprava však neprobíhá konkrétně pouze na zápis. Druhá kategorie byla zaměřena na dítě a jeho sebeprosazování při domácí přípravě. Vyplývalo, že dítě je tím hlavním iniciátorem aktivit. Třetí kategorie představila názory rodičů o domácí přípravě na zápis do základní školy a zda má tato příprava vůbec smysl. Ve čtvrté kategorii byly popsány představy matek o základní škole, kde dítě podstoupí zápis a jejich samostatné informace, které matky o zápisu mají. Pátá kategorie se věnovala tomu, jak probíhá komunikace mezi mateřskou školou a rodinou participantek. Poslední kategorie popisovala, jaká jsou rozhodnutí participantek, že jejich děti zahájí povinnou školní docházku. I když participantky uvedly, že učitelky berou jako odbornice, které dokáží rozpoznat, zda je dítě připraveno na vstup do školy, je to hlavně pocit matky, který při této volbě rozhoduje.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. Bednářová, J., & Šmardová, V. (2010). *Školní zralost: co by mělo umět dítě před vstupem do školy*. Brno: Edika.
2. Bednářová, J., Dandová, E., Kratochvílová, J., Nádvorníková, H., Syslová, Z., & Šulová, L. (2017). *Školní zralost a její diagnostika*. Praha: Raabe.
3. Bejdáková, S., Střechová, J., Suchardová, L., Vítková, J., Zdrubecká, H., & Ženatová, Z. (2018). *Školní zralost a komunikace*. Praha: Raabe.
4. Beníšková, T. (2007). *První třídou bez pláče*. Praha: Grada.
5. Ceka, A., & Murati, R. (2016). The Role of Parents in the Education of Children. *Journal of Education and Practice*, 7(5), 61-64.
6. Dandová, E., Kropáčková, J., Nádvorníková, H., Pravcová, D., & Příkazská, I. (2018). *Školní zralost a odklady školní docházky*. Praha: Raabe.
7. Gavora, P. (2010). *Úvod do pedagogického výzkumu* (2., rozš. české vyd). Brno: Paido
8. Greger, D., Simonová, J., & Straková, J. (Eds.). (2015). *Spravedlivý start? nerovné šance v předškolním vzdělávání a při přechodu na základní školu*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta.
9. Horká, H., & Syslová, Z. (2011). *Studie k předškolní pedagogice*. Brno: Masarykova univerzita.
10. Jucovičová, D., & Žáčková, H. (2014). *Je naše dítě zralé na vstup do školy?* Praha: Grada.
11. Klégrová, J. (2003). *Máme doma prvňáčka*. Praha: Mladá fronta.
12. Kokkalia, G., Drigas, A., Economou, A., & Roussos, P. (2019). School Readiness From Kindergarten to Primary School. *International Journal Of Emerging Technologies In Learning (IJET)*, 14(11), 4-18.
13. Kolář, Z. (2012). *Výkladový slovník z pedagogiky: 583 vybraných hesel*. Praha: Grada.
14. Kořátková, S. (2014). *Dítě a mateřská škola: co by měli rodiče znát, učitelé respektovat a rozvíjet* (2., rozš. a aktualiz. vyd). Praha: Grada.

15. Kropáčková, J. (2008). *Budeme mít prvňáčka: pro rodiče dětí od 5 let*. Praha: Portál.
16. Kutálková, D. (2014). *Jak připravit dítě do 1. třídy* (3., aktualiz. vyd). Praha: Grada.
17. Majerčíková, J. (2015). Sporné aspekty úzkých vztahov rodiny a školy na začiatku vzdelávania. *Studia paedagogica*, 20(1), 29-44.
18. Majerčíková, J. (2017). Odklady povinné školní docházky v perspektivě učitelek mateřských škol. *Orbis schoale*, 11(1), 9–30.
19. Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy. (2012). *Konkretizované očekávané výstupy RVP PV*. Dostupné z <https://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/konkretizovane-ocekavane-vystupy-rvp-pv>
20. Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy. (2013). *Desatero pro rodiče dětí předškolního věku*. Dostupné z <https://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/desatero-pro-rodice-deti-predskolniho-veku>
21. Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy. (2016). *Informace k organizaci zápisů k povinné školní docházce*. Dostupné z <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladnivzdelavani/informace-k-organizaci-zapisu-k-povinne-skolni-dochazce/>
22. Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy. (2010-2021). *Zápisy do 1. ročníku základního vzdělávání*. Dostupné z <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/zapisy-do-1-rocniku-zakladnich-skol>
23. Opravilová, E. (2016). *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada.
24. Průcha, J. (2013). *Moderní pedagogika* (5., aktualiz. a dopl. vyd). Praha: Portál.
25. Rabušicová, M. (2004). *Škola a (versus) rodina*. Brno: Masarykova univerzita.
26. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. (2021). Praha: MŠMT. Dostupné z <https://www.msmt.cz/file/56051/>
27. Skutil, M. (2011). *Základy pedagogicko-psychologického výzkumu pro studenty učitelství*. Praha: Portál.
28. Svobodová, Z. (2016). Zápis dítěte do první třídy – kritéria, spravedlivost a pohled zákonných zástupců. *Pedagogika*, 66(5), 592-607.
29. Šmelová, E., & Prášilová, M. (2018). *Didaktika předškolního vzdělávání*. Praha: Portál.

30. Šulová, L. (2014). *Význam domácí přípravy pro začínajícího školáka*. Praha: Wolters Kluwer.
31. Tomášová, A. (2012). *Mateřskou školou ke školní připravenosti*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta.
32. Thorová, K. (2015). *Vývojová psychologie: proměny lidské psychiky od početí po smrt*. Praha: Portál.
33. Vágnerová, M., & Lisá, L. (2021). *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vydání třetí, přepracované a doplněné. Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum.
34. Vlčková, K. (2017). *Rozhodování rodičů o odkladu školní docházky v kontextu výběru školy*. *Orbis scholae*, 11(1), 31-50.
35. Zákon č. 561/2004 Sb., zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). (2004). Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

M1 – M7	Matka 1 – Matka 7
MŠ	Mateřská škola
ZŠ	Základní škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
RVP PV	Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání
apod.	a podobně
např.	například
tzv.	takzvaně

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Statistika odkladu školní docházky	29
Tabulka 2 Charakteristika výzkumného vzorku	32
Tabulka 3 Ukázka tvorby kategorií	34

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Ukázka interview

PŘÍLOHA P I: UKÁZKA INTERVIEW

Participantka M4

Souhlasíte s nahráváním?

Ano

Máte už vybranou základní školu pro vaše dítě?

Ehm...v podstatě už asi ano.

Jaké byly hlavní priority při výběru základní školy?

No až tak jako jsme to nějak neřešili, prostě půjde do té spádové... No tam, kde jako podle trvalého bydliště se má zapsat, my máme asi 200 metrů od baráku, takže... nemám na tu školu žádného negativní reference. Takže jsem neměla důvod jako hledat něco jiného.

Co si představíte pod pojmem domácí příprava na zápis do školy?

No... hmm... já nevím... nějaké tady to kreslení a nácvik toho psaní. Nácvik mluvení hm... třeba jako správné výslovnosti. Nevím, aj se snažím, aby se občas naučil třeba nějakou básničku, písničku, aby věděl, jak se jmenuje, kolik mu je, kde bydlíme, jako adresu.

Hm...

Já nevím pojmenovat jako rodinné příslušníky. Jo, babička, tetička toto, toto. Barvy a zavázat třeba šňůrku, to nám ještě moc nejde. Nevím, co ještě. On teda dost jakoby třeba angličtinu chce nějaké slovíčka se věčně učit. Různě se mě ptá, co kolikrát ani já nevím co znamená (smích). Ale to už je asi takové navíc, to už k tomu zápisu asi ani nepatří.

No a myslíte si, že ta domácí příprava je důležitá, nebo tak důležitá až tak není?

Hmm... ono asi záleží hlavně na té školce. Co s nimi jako v té školce dělají, ale řekla bych že asi jako jo no. Že ty děti...hm... s tou maminkou to potom dělají zase trošku jinak, nevím no, záleží taky jak, jak má škola nastavené ty kritéria toho přijetí. Jako co všechno pro ten zápis to dítě potřebuje. Jsou děti, které možná více potřebují tu domácí přípravu, protože v té školce až tak nespolupracují, nevnímají. Tak ty by to třeba asi potřebovali víc. Já si myslím, že třeba zrovna u nás by to u nás až tak strašně důležité nebylo Myslím si, že on v té školce se toho jako naučí a jako dozví hodně. Ale on jako sám chce, takže proto jako doma něco děláme.

A jak tedy vašeho syna k zápisu připravujete?

No oni se připravují nějak jako ve školce, ale on sám jako chce, on tomu říká dělat úkoly, tak mám pro něj koupené, podle věku knížky. To jsme už začali, když mu bylo tři a půl a jako mám teda koupené jako nějaké knížky od Svojtky. Tam prostě jsou takové různé doplňovačky, spojovačky, hra s čísly, hra s tvary a ehm...takové písmenka. Takže když prostě na něco takového narazím, co se mi líbí, tak to koupím. Plus samozřejmě máme různé nějaké další magnetické, já nevím písmenka, tak on si z toho skládá slova, prohlížíme si atlas, prohlížíme si knížku o lidském těle. Takové jako věci, nevím samozřejmě jestli něco z toho bude k tomu zápisu potřebovat, ale prostě když ho něco takového zajímá, tak fakt o tom jako mluvíme a ukazujeme si a tak.

Připravujete se se svým synem pouze vy anebo jiní členové domácnosti?

Emm... Manžel sem tam jako s ním třeba z těch knížek něco dělá, když já nevím jako když já jsem nemohla nebo prostě někdy když on chtěl jako “tati pojď se mnou to dělat ty”, ale jako většinou tak z devadesáti procent jako já.

Když se věnujete té přípravě, zaměřujete se na určitou oblast u toho vašeho dítěte nebo to nějak nerozlišujete?

Hmm... (dlouze přemýšlí)

Myslím to tak, jestli se zaměříte na něco, co mu třeba nejde, a tak to zkoušíte u syna nějak rozvíjet.

V podstatě on si jako většinou řekne, co by spíš on chtěl dělat nebo nechtěl dělat. Já teda ještě ani nemám představu, co všechno u toho zápisu tam po něm jako budou chtít. Musím to ještě nějak jako zjistit, ještě máme chvilku času. Jestli se na něco ještě zaměřit, jestli budou chtít něco co on jako ještě neví co jsme se ještě nějak nepřipravovali. Ale jako neřešíme to nějak strašně jako intenzivně. Spíš říkám, spíš podle toho jako co on chce dělat.

Takže že jste si ještě nezjišťovala žádné ty informace ohledně toho školního zápisu?

Zatím jenom jen jako vím, kdy a kde bude, ale jako co, co po nás budou chtít, To ještě jako nevím. Nevím ani jestli se to úplně někde dozvím, bylo tam jako na tom letáčku, to s tím datumem, pak že o tom zápisu jako psané že mám sledovat stránky školy, na ty jsem se dívala ale nic dalšího konkrétně Tak tomu zápisu tam jako zatím není. Jenom, že my máme přinést rodný list a takové ale jako co po něm budou chtít to tam jako není.

A třeba mateřská škola Vám neposkytla žádné informace o tom, co by to dítě vaše mělo umět k tomu zápisu?

Zatím ne, ale třeba na začátku toho školního roku jsme zaplatili i nějakou částku. Já nevím dvě stovky na nějaký prostě sešit, nějaká příprava pro ty předškoláky A když se ho občas jako ptám, co v té školce dělají, tak říkal jako že něco z toho dělají. Takže předpokládám, že i v té školce něco jako z toho dělají a nějak se na ten zápis připravují. Ptala jsem se teda i ve školce, jak to ty paní učitelky vidí, jako jestli je zralý pro tu docházku podle nich, protože on se tam samozřejmě projevuje určitě jiným způsobem než doma. Že, to jako já nevím, jak se tam on s něma chová, jak tam komunikuje. A to mi teda říkaly, že jako on určitě. On je totiž červencoví, takže jsem si samozřejmě říkala, jestli by nebylo potřeba mu dát odklad, jo. Jak to vlastně zvládá tu komunikaci s těma učitelkama, s ostatníma dětma, jak je jako socializovaný. No říkala teda paní učitelka, že odklad u něho určitě, že jako ne, že je sám takový motivovaný, že sám chce do té školy, že je šikovný. Takže takhle jsem se té školy ptala, ale jako co u toho zápisu, to zatím nevím.

No a předtím, než Vás informovala ta vaše paní učitelka, vy jste přemýšlela nad odkladem?

Hm... v podstatě ani ne. Jako on mi přišel jako šikovný, takže jsem si nemyslela, že bych mu ho dala. Ale zase říkala jsem si pro jistotu zeptám se, protože kdyby mi třeba řekli, že s něma jako nemluví vůbec, že nespolupracuje, že nechce dělat to, co se má dělat. Tak bych to potom jako nějak řešila. Jo ale jako takhle jako proto jenom, že je v červenci nebo tak to jsem jako neměla v úmyslu mu ten odklad dávat. Já sama jsem taky v červenci narozená a šla jsem normálně, takže tady ty věci. Ani třeba kvůli covidu, jak tady spousta rodičů, to třeba loni dělalo, aby nemuseli s těma prvňáčkama se učit v případě, že by zase byly ty distanční výuky. Tak to jsem jako v tomto smyslu takhle nezvažovala. Jen jsem si prostě říkala, že kdyby mi oni řekli, že prostě jako z jejich pohledu se jim zralý nezdá, tak samozřejmě že jo, jsou to taky odborníci. Měli by vědět, jestli to dítě je zralé, není zralé. Takže pak bych teda se nějak třeba zařídila podle toho jejich názoru.

No a poskytuje vám mateřská škola nějaké materiály pro tu přípravu na zápis do školy?

No nevím, jestli je to úplně cíleně na ten zápis, ale jsem tam jako ne nějak úplně pravidelně dávají třeba na Facebook nějaké pracovní listy a tak. Ale jako hlavně teď v tom období té zimy nebo když byly hm... přes covid hodně školy uzavřené. Hlavně teda základy

ale jako i mateřské školy, tak tam dávali různé pracovní listy. Nebo paní učitelky taky nahrávaly různé básničky písničky, ale nevím, jestli to bylo jako cíleně k tomu zápisu do školy. Nebo to jako bylo víceméně pro všechny, to z toho nešlo poznat.

Vyhovovalo vám to, že vám paní učitelky poskytly nějaké tady ty materiály, které jste si mohla stáhnout a dělat je se svým synem doma?

Docela... Řekla bych že jo. Vyhovovalo mi to, protože oni už se doma děti taky nudily. Takže aspoň jsme jako měli jako nějakou činnost. Já sama hlavně jako nejsem jako pedagog, takže já to jako nevymyslím. Co s ním, jako bych měla dělat nebo neměla dělat a takové. Většinou jsou to teda takové nové podněty, nebo tam bylo i třeba takové. Já nevím, že si na Velikonoce máme nabarvit vajíčka. Jo i takové jako náměty k dalšímu a k dalším činnostem. Ne, jenom vyloženě na tu přípravu, ty pracovní listy.

A nějaké informační schůzky probíhají ze strany mateřské školy? Ohledně toho zápisu.

Hm...Zatím jsme neměli teda. Jestli to probíhá nevím. Ono teda teď hlavně skrz ten covid je to trošku jako takové... jako ještě ani třídní schůzky. Jako ty klasické na začátku školního roku nám zrušili. Jako kvůli coroně, jenom jsme dostali jako takový leták v podstatě, kde byly asi ty informace, které by nám řekli na té schůzce. Takže nám je sepsali do letáku, ale o zápisu nebo něčem takovém ještě žádná schůzka neproběhla.

Ocenila byste kdyby nějaká taková schůzka proběhla?

Jo, jo určitě, protože já jsem se už i v tom lednu hned na začátku právě jako ptala jako jestli teda zrovna v našem případě ten odklad třeba jo. Nebo jestli je teda jako šikovný a odklad ne. Paní učitelka teda říkala, že zralý je. Já jsem totiž prostě ani na začátku toho ledna nevěděla přesně kdy ten zápis je. Tušila jsem, že bude někdy na jaře. Pak až jsem nějak zjistila, že už to bývá teda v dubnu a pak jsem zas úplně náhodou natrefila na ten leták, když jsem, jsem šla okolo školy, že už to tam měli jako vylepené. Ale školka mi ty informace teda nedala.

Takže Vy jste si ty informace hledala teda kde? Jen na tom letáku?

Jo na tom letáku. Nebo vlastně i na internetu. Ale na tom letáku to prostě bylo náhodou. My jsme šli na procházku a na té nástěnce u té školy to viselo. Cíleně to teda neproběhlo nebo nehledala jsem to cíleně (smích).

A co je pro vás tedy tím hlavním faktorem že to vaše dítě má tedy zahájit tu povinnou školní docházku?

No asi ta jeho zralost. Aby to prostě zvládl. Nechtěla bych ho tam dát samozřejmě nějak aby se tam potom jako netrápil. Pokud bych měla pocit, že není zralý, přemýšlela bych nad tím odkladem asi i možná. Taky hlavně ta jeho motivace, protože on fakt jako chce. Pořád se ptá, kdy mu koupíme už tu aktovku. Nebo to pouzdro do školy a kdy mu dáme psací stůl (smích). A on sám se už o ty věci prostě tady už jako zajímá.

Jo, tak to je super... No a poslední moje otázka na vás, navštěvuje Váš syn nějaký kroužek, který by mu mohl pomoci s tím vstupem do školy?

Ne, ne navštěvuje nic.

Tak to je ode mě všechno. Já Vám moc děkuji za váš čas.